Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...жонай 1921 оной ...брин 21-hээ гарана | № 181 (13986) | 1975 оной августын 3, воскресени | Сэн 2 мүнгэн.

...РОПОДО АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ, ХАРИЛСАА ХОЛБОО ...АНГАХА ЗҮБЛӨӨН АМЖАЛТАТАЙГААР ДҮҮРЭЭ

ТҮГЭСХЭЛЭЙ ДОКУМЕНТДЭ ГАР ТАБИГДАБА

...СИНКИ. (ТАСС-ай корр.). Европодо ...байдал ба харилсаа ...хангаха зүблөөндэ ...ан гүрэнүүдэй дээдэ ...эргэтэ хүтэлбэри... ...гэсхэлэй актда — ...байдал һулаpуул... ...о тодорхой удхаар ...һэн Европо тү... ...дуудай эб найрам... ...улгүй байдалай үн... ...ури табиһан доку... ...густын 1-нэй үдэр ...а табиба. Шахардуу ...һулаpуулгые бодото ...бэелүүлхэ гээшэ Ев... ...эб найрамдалые ...бата бэхи, эбдэр... ...тохо хэрэгэй гол ...ы ябуулгын гол уд... ...о гэжэ КПСС-эй ...Генеральна секретарь ...ежнев зүблөөн дээрэ ...байна.

...ентдэ гар табилгын ...дын хойно, «Фин... ...гэдэг ордоной пле... ...заседанинуудай зал ...рай оршон байдал... да үнгэргэгдөө. Энэ документ урда тээхи ябуулгануудай үрэ дүнгүүдые согсолхоhоо гадна, мүн бүхы удхаараа ерээдүй тээшэ хандуулагданхай байна. Энэ документ бүхы оронуудай амгалан тайбан, аюулгүй байдалай, харилсаа холбооной эгээн шухала асуудалнуудта хамаадана.

Түгэсхэлэй документдэ гар табилгын ёһололые Финляндиин Республикын Президент У. К. Кекконен нээгээ. Делегацинуудай толгойлогшонор ехэ столдо һууринуудаа эзэлбэ. Зүблөөндэ байгшадай бүгэдын хабаадалгатайгаар документдэ гар табилгын ёһолол болоо.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев Совет Социалис Республиканuудай Союзай үмэнэһөө тус документдэ гар табиба.

Германиин Федеративна Республикын үмэнэһөө Федеральна канцлер Г. Шмидт, Германиин Демократическа Республикын үмэнэһөө СЕПГ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Э. Хонеккер, Америкын Холбоото Штадуудай үмэнэһөө США-гай Президент Дж. Форд, Австриин Республикын үмэнэһөө Федеральна канцлер Б. Крайский, Бельгиин королевствын үмэнэһөө Премьер-Министр Л. Тиндэманс, Болгариин Арадай Республикын үмэнэһөө БКП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, НРБ-гэй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Т. Живков, Канадын үмэнэһөө Премьер-Министр П. Э. Трюдо, Кипрэй Республикын үмэнэһөө Президент архиепископ Макариос, Даниин үмэнэһөө Премьер-Министр А. Йоргенсен, Испаниин үмэнэһөө Правительствын толгойлогшо К. Ариас Наварро, Финляндиин Республикын үмэнэһөө Президент У. К. Кекконен, Франциин Республикын үмэнэһөө В. Жискар д'Эстэн, Великобританиин холбоото королевствын ба Хойто Ирландиин үмэнэһөө Премьер-Министр Г. Вильсон, Грециин Республикын үмэнэһөө Премьер-Министр К. Караманлис, Венгриин Арадай Республикын үмэнэһөө ВСРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, ВНР-эй Президиумэй гэшүүн Я. Кадар, Ирландиин үмэнэһөө Премьер-Министр Л. Косгрейв, Исландиин үмэнэһөө Премьер-Министр Г. Хатглгримссон, Италиин Республикын үмэнэһөө Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Моро, Лихтенштейн княжествын үмэнэһөө Правительствын толгойлогшо В. Кибер, Люксембургын ехэ герцогствын үмэнэһөө Премьер-Министр, гадаадын хэрэгүүдэй министр Г. Торн, Мальтын Республикын үмэнэһөө Премьер-Министр Д. Минтофф (гү, али Премьер-Министрэй орлогшо А. Буттегиг), Монако княжествын үмэнэһөө гүрэнэй министр, правительственна Соведэй Түрүүлэгшэ А. Сен-Мле, Норвегиин үмэнэһөө Премьер-Министр Т. Браттели, Нидерландын королевствын үмэнэһөө Премьер-Министр Й. Ден Ойл, Польшын Арадай Республикын үмэнэһөө ПОРП-ын ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Э. Герек, Португалиин үмэнэһөө Республикын Президент Ф. Кошта Гомеш, Румыниин Социалис Республикын үмэнэһөө Президент Н. Чаушеску, Сан-Мариногой үмэнэһөө гадаадын ба политическэ хэрэгүүдые даадаг гүрэнэй секретарь Дж. Л. Берти, Ватиканай үмэнэһөө церквиин гүрэнэй хэрэгүүдые даадаг соведэй секретарь А. Казароли, Швециин үмэнэһөө Премьер-Министр У. Пальме, Швейцариин конфедерациин үмэнэһөө Президент П. Грабер, Чехословакиин Социалис Республикын үмэнэһөө КПЧ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, ЧССР-эй Президент Г. Гусак, Турциин Республикын үмэнэһөө Премьер-Министр С. Демирель, Югославиин Социалис Федеративна Республикын үмэнэһөө И. Броз Тито түгэсхэлэй документдэ гар табяа.

Гар табилгын ёһолол дүүрэбэ. Европын арадуудай ажабайдалда үрэтэй һайн нүлөө үзүүлхэһээ гадна, мүн бүгэдэ ниитын эб найрамдал бэхижүүлгын хэрэгтэ шухала хубита болохо хамтын документые бүхы зал халуун альга ташалгаар угтаба.

Финляндиин Республикын Президент **У. К. Кекконен** түгэсхэлэй үгэ хэлээ.

***

Европодо аюулгүй байдал, харилсаа холбоо хангаха зүблөөнэй амжалтатайгаар дүүрэхэдэ, бүхы зал һууриһаа бодожо, нэрьемэ удаан альга ташалгаар амаршалба. Энэ түүхэтэ ушартай дашарамдуулан, зүблөөндэ хабаадагшад үнэн зүрхэнһөө амаршалалсана.

НИИТЭ ЕВРОПЫН ЗҮБЛӨӨН ДЭЭРЭ

...СИНКИ. (ТАСС-ай корр.). Августын 1 — ...аюулгүй байдал ...саа холбоо хангаха ...түгэсхэлэй үдэр. ...заседани дээрэ ...тейн княжествын ...-Министр, гадаадын ...ай министр В. Ки... ...үүлэгшээр һууба. ...бонһоо июлиин 31-... ...ерэһэн Португа... Республикын Прези... ...рансиску Кошта Го... ...түрүүлэн үгэ хэлэбэ. ...оной апрелиин 25 бо... Европодо аюулгүй ...ба харилсаа холбоо ...зүблөөндэ Португа... ...хабаадалсаха ябадал ...удхатай байһан юм ...рэ һануулба.

...ймнай мүнөө шэлэ... ...зам хадаа харил... ...боондо бүри дүүрэ... ...жаха арга боломжо ...ээд үгэ хэлэгшэ тэм...

...ын Холбоото Шта... Президент Дж. Форд ...үгэ үгтэнэ. Эндэ тү... ...һэн оронууд 30 жэ... ...рша соо Европодо эб ...дал сахин хамгаалжа ...эд тэрэ хэлэбэ. Гэхэ зуура, тэдэнэр горитой хёмороонуудые даншье оло дахин ехэ бэрхэшээлтэйгээр алгасан гарадаг байгаа. Бүхы арадуудта үнэн зүб, үнич удаан сагай эб найрамдал хайшан гээд хангахаб гэһэн асуудал мүнөөдэр хүрэтэр шиидхэгдээгүй байһаар.

Үлэмжэ һайн, бүри аюулгүй амгалан байдал түбхинүүлхэ талаар хэгдэхэ түйлай ехэ хүдэлмэридөө нэгэшье арга боломжые алдахагүй гэһэн уялгануудые бидэ өөһэдынгөө хүүгэдэй, бүхы түбинүүдэй хүүгэдэй үмэнэ абанхайбди. Хэрбээ нарин һэргэгээр, ёһотойл дэбжэлтэ түйлаха хүсэлтэйгөөр ураг шаа дабшабалнай, арадуудай найдабарие бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ арга боломжо мүнөө бидэндэ бии гэжэ президент тэмдэглэбэ.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай дүүрэһэнэй һүүлээр Европые хоёр хуби болгожо хубааһан зүришэлдөөнэй үе саг мүнөө дүүрэнтэжэ байна гээшэ ха гээд Дж. Форд үгэеэ үргэлжэлүүлбэ. Мүнөө һайжарха тээшээ хубилжа байһан бүгэдэндэ мэдээжэ, шэнэ мэдэрэл, зүришэлдөөнһөө хахасажа, аюулгүй ба бэе бэедээ аша туһатай харилсаа холбоо эрхилхэ шэнэ арга боломжонууд тээшэ хэлбэрин дабшаха мэдэрэл бии болоо. Эгээл энээн тухай бидэ бултадаа эндэ хэлсээбди, би энээниие амаршалнаб, энэ найдабарие хубаалданаб.

Холбоото Штадууд Европын хэрэгүүдтэ, энэ зүблөөнэй дүнгүүдые бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ бүрин дүүрэнээр хабаадалсаха хүсэлэнтэй гэжэ Дж. Форд онсолон тэмдэглээ.

США-гай союзнигуудта хандахадаа, хамтааран эхилһэн «бултанаймнай хүсөөр, мүн бэе бэедээ этигэлсэлгээр баталагдаһан» хараа шугамаа эршэмтэйгээр үргэлжэлүүлхыень тэрэ уряалһан байна.

Социалис оронуудта хандахадаа, Дж. Форд ингэжэ хэлээ: шахардуу шанга байдал һулаpуулхын, бидэнэй хоорондо шиидхэгдээгүй байгаа асуудалнуудые шиидхэхын тулада бидэ хүсэ шадалаа гамнахагүйбди.

Трибуна дээрэ — **РКП-гэй Генеральна секретарь, Румыниин Социалис Республикын Президент Николае Чаушеску.**

Дэлхэй хадаа хүйтэн дайнай үеһөө, түгшүүрилтэ байдалай ба зүришэлдөөнэй политикаһаа харилсаа холбоо бэелүүлхэ политикада шэлжэн ороо. Энэ политика уласхоорондын байдалдахи түгшүүрилые һулаpуулха арга зам нээжэ үгөө гээд тэрэ хэлэбэ.

Бидэ харилсаа холбооной ба түгшүүрилтэ байдал һулаpуулгын үеын эгээл эхин дээрэ байнабди, дэлхэй дээрэ хёморооной болон түгшүүрилтэ байдалай орон нютагууд үшөөл бии байһаар, шахардуу шанга байдалай һулаpһанда аюул тохёолдуулжа, уласхоорондын байдалые дахинаа муудхааха, тиигэжэ эб найрамдалда, арадуудай аюулгүй байдалда аюул тохёолдуулжа болохо хүсэнүүд бии гэжэ хараадаа абаха шухала.

Иимэ ушар байдалые хараадаа абажа, бүхы гүрэнүүд, бүхы арадууд дабхар хүсэлэл оролдолготойгоор тэмсэхэ ёһотой гэжэ Румыни тоолоно гээд үгэ хэлэгшэ үргэлжэлүүлбэ. Тиигэжэ түгшүүрилтэ байдалые һулаpуулха ябадалые түргэдхэхэ, бэхижүүлхэ, уласхоорондын шэнэ политикада һайнаар нүлөөлхэ ушартай юм. Иимэ политикын оршондо бүхы оронууд өөһэдынгөө материальна болон хүн зоной арга нөөсэнүүдые экономическа, социальна хүгжэлтын хэрэгтэ, арад зоной һуудал байдал һайжаруулха, зол жаргал эдлэхэ хэрэгтэ элсүүлхэ аргатай байха һэн.

Зүблөөнэй соносхоһон гол ёһонуудые бэелүүлхын тулада Румыни али бүхы юумэ хэхээр эрид шиидэнги гэжэ зүблөөндэ хабаадагшадые үгэ хэлэгшэ найдуулаа. Эрдэм наукын, техникын, хүн түрэлтэнэй ухаан бодолой түйлалтанууд буу зэбсэг саашадаа ехээр гаргаха хэрэгтэ бэшэ, харин арадуудай һуудал байдал имагтал һайжаруулхын тулада, эрхэ сүлөө ба зол жаргал хангахын тулада хэрэглэгдэхэ зэргэтэй гээд тэрэ уряалаа.

Европодо, мүн бүхы дэлхэй дээрэ аюулгүй байдал, харилсаа холбоо болон эб найрамдал хангаха хэрэгтэ Румыниин Социалис Республика хубитаяа оруулхаар эрид шиидэнхэй гээд энэ үндэр трибуна дээрэһээ баяр ёһололой оршон байдалда мэдүүлхээр түлөөлэгдэһэн байнаб гээд Н. Чаушеску хэлээ.

Үглөөнэй заседани дээрэ Мальта Республикын Премьер-Министрэй орлогшо **А. Буттегиг**, Нидерландын Премьер-Министр **Й. Ден Ойл**, Монакын гүрэнэй министр, правительственна Соведэй Түрүүлэгшэ **А. Сен-Мле**, Норвегиин Премьер-Министр **Т. Браттели** гэгшэд мүн лэ үгэ хэлээ.

Забһарлалгын һүүлээр зүблөөн хүдэлмэрэеэ үргэлжэлүүлээ. Великобританиин Премьер-Министр Г. Вильсон түрүүлэгшээр һууба.

Үдэшын заседани дээрэ Лихтенштейн княжествын правительствые толгойлогшо **В. Кибер**, Сан-Мариногой гадаадын ба политическэ хэрэгүүдэй талаар гүрэнэй секретарь **Дж. Л. Берти**, Люксембургын правительствын түрүүлэгшэ, гадаадын хэрэгүүдэй министр **Г. Торн**, Ватиканай церквиин гүрэнэй хэрэгүүдэй талаар соведэй секретарь **А. Казароли** гэгшэд үгэ хэлээ.

Энээгээр Европодо аюулгүй байдал ба харилсаа холбоо хангаха зүблөөндэ хабаадаһан гүрэнүүдэй делегацинуудые толгойлогшонорой үгэ хэлэлгэн дүүрээ.

Һүүлээрнь зүблөөнэй түгэсхэлэй документнүүдтэ гар табилгын баяр ёһолол болоһон байна.

...НҮХЭР Л. И. БРЕЖНЕВ ХЭДЭ ...ХЭДЭН ДЕЛЕГАЦИНУУДАЙ ...ТЭЛБЭРИЛЭГШЭДТЭЙ УУЛЗАБА

...эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. ...августын 1-дэ ...кидэ Италиин Ми... ...дай Соведэй Түрүү... А. Моротой уулзажа, ...оной оршон байдалда ...бэ.

...Брежнев, А. Моро ...аюулгүй байдал, ...холбоо хангаха зүб... ...амжалтатайгаар дүү... ...садьхэлээ ханан һа... ...рхэйлээд, хабаада... ...рэнүүдэй хоорондын ...рилсаанай саашадаа ...шэнэ эршэ олгохо ...даажа байһан тухай... ...үүлээ.

...анай хэрэгээр Итали... ...нь Л. И. Брежневые ...уряал Италиин зүгһөө ...дан баталагдаа.

...СС-эй ЦК-гай Политбю... ...гэшүүн, СССР-эй га... ...хэрэгүүдэй министр ...Громыко, Италиин га... ...хэрэгүүдэй министр ...мор хөөрэлдөөндэ ха... ...ба.

* * *

...СС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр ...Брежнев августын 1-дэ ...Генеральна секре... ...СРР-эй Президент нү... ...Чаушескутай уулзаа. ...аюулгүй байдал, ...холбоо хангаха хэ... ...Хельсинкидэхи зүблөө... ...шухала удха ша... ...байһаниинь хани ёһо... ...өөрэлдөөнэй үедэ тэм... ...Л. И. Брежнев, ...Чаушеску КПСС-эй ба РКП-гэй хоорондын хани холбооe, Советскэ Союзай ба Румыниин хоорондын харилсаае политическэ, экономическа, научно-техническэ ба бусад асуудалнуудаар саашадань хүгжөөхэ ба гүнзэгырүүлхэ тухайда һанал бодолнуудаа зүбшэлбэ.

* * *

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев августын 1-дэ Нидерландын Премьер-Министр Й. Ден Ойлтой уулзажа, ниитэ Европын зүблөөнэй үрэ дүнгүүд тухай, тэрэнэй шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ тухай һанал бодолнуудаа тобшохоноор зүбшэлбэ.

* * *

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев августын 1-дэ «Финлянди» гэдэг ордон дотор Кипрэй Республикын Президент архиепископ Макариостой уулзаа.

Кипр гүрэнэй бэеэ даааһан, сүлөөтэ байдалай бүрин байхын түлөө тэмсэлдэнь киприот арадта дэмжэлгэ үзүүлдэгэйнь түлөө Советскэ Союзда республикын Президент баясхалан хүргэбэ.

Европодо бата бэхи эб найрамдал хангалгын аша туһада харюусаха эдэ тон шухала зорилгонуудые шиидхэхэ хэрэгтэө амжалтануудые түйлахыень Кипрэй Президентдэ, арад зондо Л. И. Брежнев хүсэбэ.

(ТАСС).

А. А. Громыко Финляндиин гадаадын хэрэгүүдэй министртэй уулзаба

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко августын 1-дэ Хельсинкидэ Финляндиин Премьер-Министрэй орлогшо, гадаадын хэрэгүүдэй министр О. Матилатай уулзаба.

Ниитэ Европын зүблөөнэй түгэсхэлэй шатада хабаатай асуудалнуудаар, тэрэшэлэн совет-финляндиин хани харилсаае саашадань хүгжөөлгын зарим асуудалнуудаар һанал бодолнуудаа зүбшэлбэ. СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо И. Н. Земсков, СССР-һээ Финляндида байдаг элшэн сайд В. С Степанов, тэрэшэлэн Финляндиин МИД-эй госсекретарь М. Туовинен хөөрэлдөөндэ хабаадаа.

(ТАСС).

Жэлэй дүүрэтэр 65 мянган кубометр

КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлдэ социалис мүрысөөн хаа хаанагүй үргэдэнэ. Баргажанай леспромхозой Лебяжнин пунктын коллектив энэ мүрысөөндэ оролсоод, эршэтэй шангаар хүдэлжэ байнхай. Модо бэлэдхэхэ, шэрэхэ юһэдэхи табан жэлэйнгээ даабари болзорһоонь урид дүүргэһэн тухайгаа эдэнэр һаяшаг мэдээсэбэ.

Тус пунктын коллектив байгша оной дүүрэтэр үшөө 65 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ гэһэн уялга абаад, тэрэнээ бэелүүлхын тула хаба шадалаа гамнангүйгөөр хүдэлжэ байна.

Н. ТЮРНЕВ.

МҮНӨӨДЭР—ТҮМЭР ЗАМШАДАЙ ҮДЭР

НОГООН ГАЛНУУД УРЯАЛНА

Ашаанай 142-дохи поезд түмэр замай Улаан-Үдэ станцида ерэбэ, — гэжэ радиогоор соносхоходонь М. И. Калининай нэрэмжэтэ локомотивна депогой ашаглалгын цехэй машинистнүүд, инженерно-техническэ мэргэжэлтэд угтан гарабад. ВЛ-80К түхэлэй электровоз тормозуудаараа хахинаһаар ерэжэ зогсобо. Барилгын модо, элдэб түхеэрэлгэнүүдээр ашаалагдаһан вагонууд хэдэн зуун метртэ һунана. «Энэ эстафетнэ поезд арьбалагдаһан электрын элшэ хүсөөр ябуулагдана» гэжэ улаан бүд дээрэ аржытар бэшэгдэһэн плакат намилзана. 2 час 28 минутын саана энэ поезд Петровск-Забайкальский станциһаа гараад, ой тайгын, Элхиин үргэн талын дундуур сахилгаан дуугаа зэдэлүүлһээр Улаан-Үдын станци хүрэжэ ерэбэ ха юм. Энэ поездые локомотивна депогой эрхим машинист Михаил Иванович Киселев жолоодожо асараа.

Үнгын сэсэгүүдые бариһан эхэнэрнүүд электровоздо дүтэлбэд. Машинист Михаил Иванович Киселев туһалагша Сергей Балабаринтай хамта электровозойнгоо кабинаһаа гарабад. Депогой хүдэлмэришэд тэдэниие хани халуунаар угтажа, түмэр замшадай һайндэртэ зорюулагдаһан эстафетнэ поездые һаадгүйгөөр хүргэжэ асарһантайнь дашарамдуулан, амаршалба. Үндэр бэетэй, дүшэ гарамгай наһанай хүн сугларагшадай гарнуудые шангаар адхан:

— Яһалал оролдожо, поездоо яаралтайгаар ябуулаабди. Эндэһээ сааша Мысовая станци хүрэтэр һаадгүй ябуулагдаха юм бээзэ, — гэжэ машинист Михаил Иванович Киселев баяртайгаар хэлэжэ байгаа һэн. Тэрэ эстафетнэ поездые саг болзор соонь Улаан-Үдэ станци хүргэжэ асарһандаа үнэн зүрхэнһөө урмашан баясана.

— Владимир Голяк манай комсомол-залуушуулай колонныйн эгээл бэрхэ машинистнүүдэй нэгэн болоно. Тиимэһээ тэрээндэ эгээл харюусалгатай поезднуудые жолоодохыень найдадаг гээшэбди. Эндэһээ 2 час 39 минутын туршада ябаад, Мысовая станци хүрэхэ ёһотой, — гэжэ комсомол-залуушуулай колонные даагша Николай Николаевич Полетаев тэрэ машинистые магтажа байгаа һэн. Тэрэнэй хүтэлбэрилдэг колонныйн коллективтэ дүршэлтэй залуу машинистнүүд олон юм.

Станциин дежурна машинистдэ замда мордохо үнэмшэлгэ барюулба. Владимир Голяк өөрынгөө туһалагша Михаил Патрушевтай электровоздоо һуужа, дохёо үгөөдхибэ. Уданшьегүй эстафетнэ поезд байраһаа хүдэлжэ, Мысовая станци зорижо гараба.

— Жэлэй дүүрэтэр үшөө хоёр дахин иимэ поезднуудые ябуулхабди, — гэжэ комсомол-залуушуулай колонные даагша Н. Н. Полетаев хэлэжэ байгаа һэн.

Локомотивна депогой коллектив түгэсхэхы жэлдэ шэнэ онол арга хэрэглэн, эдэбхитэй шангаар хүдэлжэ байна. Ашаа шэрэхэ һара бүринин даабари үлүүлэн дүүргэгдэнэ. Байгша оной долоо һара соо ашаа шэрэхэ даабари 104,1 процент дүүргэгдээ. Ажалай бүтээсэ 1,6 процентээр дээшэлүүлэгдээ. Жэлэй эхинһээ 4 миллион 180 киловатт-час электрын элшэ хүсэн арьбалагдаа.

К. ЖАМЬЯНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: эстафетнэ поездые жолоодон асарһан экипаж: машинистын туһалагша М. Патрушев, залуу машинист В. Голяк, машинист М. И. Киселев, тэрэнэй туһалагша С. И. Балабарин хөөрэлдэжэ байнад.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

УШХАЙТЫН ҮБҺЭШЭДТЭ

Хэжэнгын совхозой хоёрдохи отделениин түб болохо Ушхайта һууриһаа урагшаа Хурьгадай голой баруугаар луговод Дампилов Данзан Аюшеев Ванчик хоёрой даажа абаһан сабшалан мүнөө үбдэгсөө ногоогоор хушагданхай, миралзан нэмжынэ. Мүнөө энэ сабшалан дээрэ отделениингээ һаалиин фермын малда хүсэд хүрэхэ үбһэ бэлдэжэ абахаяа Шагдаров Рыгзенбалай бригада ерээд, үбһэндэ оронхой. Тус бригада бүри эртэнһээ үбһэ хуряалгада хэрэгтэй зэр зэмсэгүүдээ, машина, тракторaa бүридхэжэ эмхидхэһэн байха юм. Түрүүшын үдэрһөө тракторай ябахаар бэшэ булан тохойн ногооe отделениин луговод Дампилов Данзан морин косилкаар сабшана. (2-дохи зураг).

— Манай сабшалан энэ жэлдэ балай гандаагүй даа. Теэд урда жэлнүүдтэ орходоо мүнөө зун һэрюун, һүниндөө хүйтэншэг байшоо. Манай һанаһанда хүрэхэ ногоон ургаашьегүй һаа, гектарай арбаад центнер үбһэн гаража болохо. Ургаса һайнтай зарим газарһаа гектарай гушаад центнер абтажа болохо, — гээд дунда зэргын, хүдэр шамбай бэетэй, 63-тай Данзан баабай хэлэнэ.

Сабшагдажа, ногоон зандаа хаташаһан һайн шанартай үбһэеэ Р. Загдажапова, Д. Жимбадоржиева гэгшэд морин тармуураар гээлтэгүй һайнаар тармажа, баалнуудые һубина. (1-дэхи зураг).

Тус бригадын үбһэшэд ойн соорхой, намаг, болдог газарай ногоо гар хажуураар сабшаха юм. Үшөө тиихэдэ фермын һаалишад үдэһөө хойшо эндэ ерэжэ, тармагдаһан үбһэ бухаллажа хамһалсана.

Манай ябахада үбһэшэдэй бригадир, Р. Шагдаров ажалайнгаа хэрэгээр ошоһон байба. Бригадын хүдэлмэрилэгшэ, саг зуурын тогоошон, луговод Золтоев Далайтай, бригадын шамбай һүришэд Дашадоржиев Александр, Дашабылов Дамба гэгшэдтэй уулзахадамнай:

— Манай отделениин үбһэшэд ехэнхи үбһэеэ шарга дээрэ һүрилхэ юм. Юуб гэхэдэ, намар, үбэлдөө гүүртэ, фермэнүүдтэ зөөжэ абаашахада бэлэншье, илангаяа гээлтэ хоролтодо ородоггүй. Мүнөө дээрээ 40 гаран шарга бэлэн болонхой, үшөөшье шарганууд бэлдэгдэхэ, — гээд хэлээ.

Ниитын малда хүсэд хүрэхэ һайн шанартай үбһэ богони болзорто хуряажа абахын тула Хэжэнгын совхозой 2-дохи отделениин үбһэшэдэй энэ бригада эдэ үдэрнүүдтэ улам эршэтэйгээр ажаллана.

Мүнөө Хурьгадай голой баруун бэеын сабшалан дээрэ косилка, тармуурай таршаганаан, шандааһатай хүдэр һүришэд — үбһэшэдэй согтой хүхюун зугаа үглөөнһөө үдэшэ болотор таһарнагүй.

Б. БАЛЬЖИНИМАЕВ.
Авторай фото.

ЕРЭХЭ ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБӨӨР

«Забайкаллес» комбинадай Хандагайн леспромхозой коллектив юһэдэхи табан жэл соо продукци худалдаха даабаряа болзорһоонь урид, майн 20-до дүүргээ бэлэй. Табан жэл соо 940 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ даабаряа июлиин 18-да амжалтатайгаар дүүргэһэн тухайгаа мэдүүлээ.

Хандагайн леспромхозой коллектив табан жэлэй даабариһаа гадуур 85 мянган кубометр модо бэлэдхэжэ, продукци худалдаха даабаряа 1 миллион түхэригөөр үлүүлэн дүүргэхэ гэһэн зорилго урдаа табиба. Һайн шанартай модо ехээр, бага гаргашатайгаар бэлэдхэхэ хэрэгтэ леспромхозой хүдэлмэрилэгшэд, инженерно-техническэ мэргэжэлтэд хубитаяа булта оруулһан байна. Социалис Ажалай Герой Н. Ф. Семенов, М. Н. Воробьев, Н. С. Рассадин, В. А. Зюзин гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригадануудай коллективүүд илангаяа һайнаар хүдэлнэ. Жолоошод М. И. Кузнецов, И. А. Кобелев гэгшэд мүрысөөндэ ходо түрүүлжэ ябана.

Амжалтаараа урмашаһан энэ коллектив партиин XXV съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха гэһэн шэнэ уялга абаад, тэрэнээ бодото дээрэнь бэелүүлжэ байна.

М. КАЛЕКИН.
«Забайкаллес» комбинадай салин хүлһэнэй таһагай начальник.

МҮНӨӨДЭР—ТҮМЭР ЗАМШАДАЙ ҮДЭР

БУЛАД АГТЫН ТҮБЭРӨӨН

Совет түмэр зам дэлхэй дээрэ эгээн ехэ ашаа зөөдэг юм. Орон дотор зөөгдэдэг бүхы ашаанай гурбанай хоёр хубинь энээндэ хүртэдэг байна. Түсэбтэ табан жэлэй эсэс багта түмэр замай ажалшадай ямараар хүдэлжэ байһан тухайнь зам харилсаанай министрэй нэгэдэхи орлогшо Н. А. ГУНДОБИН ТАСС-ай корреспондентдэ иигэжэ хөөрэбэ:

— Түгэсхэхы жэлэй ба түсэбтэ табан жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө, КПСС-эй XXV съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө совет түмэр замшад эдэбхитэйгээр хүдэлэн, һайндэрөө угтажа байна, — гээд Н. А. Гундобин хэлээ. — Ашаа зөөхэ талаар арадай ажахын ба хүн зоной улам ургажа байгаа эрилтые бүрин хангахын тула эдэнэр бүхы хүсэ шадалаа элсүүлнэ.

Түсэбтэ табан жэлэй дүрбэн жэл соо ашаа зөөлгэ түсэбөөр хараалагдаһан 17,4 процентын орондо 24-һөө үлүү процентээр ургаһан байна. Энэ үе соо даабариһаа гадуур 200 миллионһоо дээшэ тонно ашаан зөөгдөө. Нэн түрүүн, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй ашаар энэ амжалта туйлагдаһан байха юм. Табан жэлэй түсэбэй ёһоор энэнь 15,7 процент болохо байбал, 19,6 процентдэ хүргэгдэһэн байна.

Ашаа зөөдэг поезднуудые улам һайнаар, ашаг үрэ ехэтэйгээр ашаглажа, иимэ үндэр үрэ дүнгүүдые туйлана. Хара далайн пароходствын ба Одесскэ областиин ашаанай автомобильна транспортын үйлэдбэриин управлениин коллективүүдтэй 1975 ондо хамтын социалис уялгануудые абаһан Одесско-Кишиневой түмэр замай коллективэй дүй дүршэл онсо анхарал хандуулна. Транспортын элдэб зүйлнүүдэй хүдэлмэрине жэгдэ һайжаруулха. локомотивуудай, вагонуудай, судналуудай, автомобильнуудай һаатан зогсолгые бага болгохо гээшэ энэ харилсаа холбооной гол зорилго болоно.

КПСС-эй ЦК-гай һайшааһан үүсхэлэй ашаг үрэ нилээд ехэ. Энэ дүй дүршэл транспорт дээрэ үргэнөөр дэлгэрээ.

Түмэр замай транспорт хүгжөөлгэдэ парти ба Совет правительство ехэ анхаралаа хандуулна. Һүүлэй жэлнүүдтэ шэнэ харгы зам баригдаа, хэдэн мянгаад километр түмэр зам шэнэ, мүнөөнэй түхеэрэлгэнүүдээр хангагдаа. Локомотивуудай машинистнуудтэй радио-холбоон үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Мүнөө түмэр замаар ашаа зөөлгын 99,5 процентнь электровозуудаар, тепловозуудаар хэгдэнэ. Манай түмэр зам дээрэ һаяар һүүлшын паровоз ашаглагдахаяа болихо юм.

Байгал-Амарай түмэр замай барилга бүхы совет арадай хэрэг болонхой. Бам—Тында гэжэ участогта поезднуудай хүдэлөөн һаяхан нээгдэжэ. ерээдүйн харгы замай баруун ба зүүн шэглэлнүүдтэхи хүдэлмэрине улам үргэдхөө.

Партида, совет арадта хандаһан КПСС-эй ЦК-гай Хандалгада түмэр замай транспортын хүдэлмэрилэгшэд халуунаар харюусаһан байна. Түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй даабарине болзорһоонь урид дүүргэхые хараалһан угтамжын түсэбүүд, дээшэлүүлэгдэһэн уялганууд хаа хаанагүй абтаһан байна. Социалис мүрысөөн улам үргэдэнэ. Белоруссиин, Московско, Горьковско, Азербайджанай, Закавказиин, Хойто ба Алас-Дурнын түмэр замшад илагшадай тоодо ороно. Байгша оной түрүүшын хахад жэлдэ манай һалбариин коллективүүд түсэбһөө гадуур 2,5 миллион тонно ашаа зөөгөө. Манай ажалай түрүүшүүл, Социалис Ажалай Геройнууд: поезднуудые бүридхэн хабсаргагша А. Г. Рыбка, поездын диспетчер И. Ф. Ульянова, тепловозой машинист А. А. Уханов болон бусад шэн габьяата ажалай үльгэр жэшээ харуулна.

Ороохо таряа ба шэнэ ургасын хүдөө ажахын бусад продуктнуудые, мүн ургаса хуряалгын үедэ оньһон техникэ зөөлгэ гүрэн түрын удха шанартай зорилгонуудай нэгэниинь болоно. Эдэ асуудалнууд бүхы түмэр замшадай, бэлэдхэлэй эмхинүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй гол анхаралда байһаар. Ороохо таряа, овощ ба алим жэмэс зөөлгын түсэб ходоодоо үлүүлэн дүүргэгдэнэ.

Зунай сагта хүн зон олоороо иишэ тиишээ ябадаг гээшэ. Энэ үедэ пассажирнуудые болбосон һайнаар хангаха, зогсолто багатайгаар ябадаг поезднуудые, вагонуудые олошоруулха, билет худалдалгые гуримшуулха, мэдээсэл-соносхолой албание һайжаруулха, шэнэ вокзалнуудые бариха талаар ехэ ажал хэгдэнэ.

Оронойманай түмэр замшад ажалай шэнэ амжалтануудые туйлажа, партиин XXV съезд угтахые шармайн оролдожо байна.

(ТАСС).

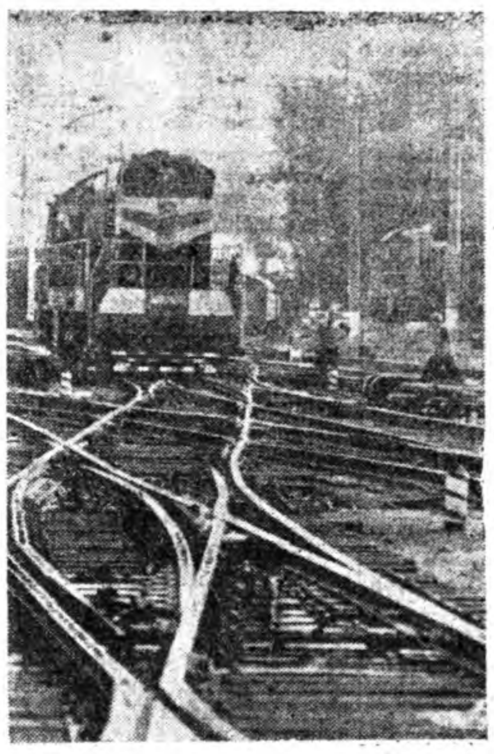

Москвагай түмэр харгын Ильичэй нэрэмжэтэ локомотивна депогой коллектив хахад жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 950 мянган тонно арадай ажахын ашаа шэрэһэн байна. Энэ хугасаа соо түмэр замшад нэгэ миллион киловатт-час зайн галай элшэ хүсэ алмаба. КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлдэ коллектив дотор социалис мүрысөөн дэлгэрэнхэй.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: **депогой зам дээрэ. Түрүү машинистнууд.**

ТАСС-ай фотохронико.

ЗОРИЛГОМНАЙ ЕХЭ, ХАБАМНАЙ ХҮРЭХЭ

Эхэ оронойманай үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хүгжөөхэ хэрэгтэ түмэр зам айхабтар ехэ үүргэ дүүргэдэг байна. Тэрэнэй аша туһаар арадай ажахын элдэб олон һалбаринууд хоорондоо харилсана. Үдэр һүнигүй, үбэл зунгүй нэгэшье минутаар һаатангүй хүдэлжэ байгаа түмэр замаар арадай ажахын ашаан шэрэгдэнэ. Юһэдэхи табан жэл соо түмэр замаар 22 процент ехээр ашаа шэрэдэг болохо тэһэн шиидхэбэри партиин XXIV съезд дээрэ баталан абтаа бэлэй. Энэ шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын тула оронойманай түмэр замай, локомотив болон вагонуудые заһабарилдаг заводуудай хүдэлмэришэд ехэхэн үүсхэл оролдолго гаргаһан байна. Арадай ажахыда шухала хэрэгтэй ашаа ехээр шэрэхэ хэрэгтэ Улаан-Үдын Ленинэй ордентэ локомотив-вагон заһабарилгын заводой коллектив хубитаяа яһала оруулдаг юм.

Заводоймнай хүдэлмэришэд локомотивуудые түргэнөөр, һайн шанартайгаар заһабарилжа, түмэр замшадта тушааха гэһэн шухалын шухала зорилго табяад, тэрэнээ бодото дээрэнь бэелүүлхын тула хаба шадалаа гамнангүйгөөр хүдэлнэ. Манай дизельнэ цехэй коллектив һайн шанартай продукци ехээр гаргаха гэһэн мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, халаан бүриин даабари үлүүлэн дүүргэхын тула тэмсэнэ. Цехэймнай эрхим хүдэлмэришэн Семен Иванович Маковей 8 часай туршада хэхэ ажалые 7 час соо дүүргэхэ гэһэн үүсхэл гаргаа бэлэй. Энэ үүсхэлыень республикымнай промышленна предприятинуудай олохон хүдэлмэришэд дэмжэһэн юм. Мүнөө Семен Иванович Маковейн даадаг бригадын коллектив арбадахи табан жэлэй түсэбөөр хүдэлжэ байнхай. Иимэ ажалша бэрхэ хүдэлмэришэд коллективтэмнай олон. Эдэнэр социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, үдэр бүринигөө даабарие үлүүлэн дүүргэхэ гэжэ эрмэлзэнэ.

Залуу хүдэлмэришэн Мударес Омаровые абаад үзэе. Тэрэнэй даадаг бригадын коллектив дизелиин поршеньнуудые заһабарилдаг юм. Бригададань 11 хүн хүдэлнэ. Эдэнэр тон харюусалгатай ажал хэдэг. Поршеньнуудые миллиметр, хахадшье миллиметр забһаргүйгөөр тодхохо хэрэгтэй. Мударес Омаровай хүтэлбэрилдэг бригадын хүдэлмэришэд өөрын тамгатайгаар продукци гаргажа, сэхэ, хабсаралгын участогта эльгээдэг болоһоор үнинэй. Цехэймнай хүдэлмэришэд эдэнэй ажал хэрэгээр ехэ һонирходог. Мударес Омаров залуушье һаа, ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандадаг. Хамта хүдэлдэг нүхэдтөө шадаха зэргээрээ туһалдаг. Туһалханшье зэргэтэй. Юуб гэхэдэ, М. Омаров Железнодорожно техникумдэ үдэшэндөө һуралсажа, мэргэжэл шадабаря дээшэлүүлнэ. Ажалайнгаа талаар тэрэ ехэ юумэ мэдэнэ, дүршэлтэйшье болоһон. Сэхыень хэлэхэдэ, ёһотойл «алтан гартай» хүн юм. Тэрэнэй даадаг бригадын коллективтэ коммунис ажалай нэрэ соло олгогдоһон байна. Энэ коллектив халаан бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэжэ, социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябаһаар.

Дизельнүүдые хабсаргадаг участогта эгээл бэрхэ хүдэлмэришэднай хүдэлнэ гэжэ хэлэлтэй. Эдэнэр эгээл харюусалгатай ажал бүтээдэг байна. Энэ участогай хүдэлмэришэдэй урда тон шанга эрилтэ табигдана. Тиимэ эрилтэ табигдаха ёһотой. Локомотивуудай дизельнүүдые тиимэ дунда зэргэхэнээр заһабарилжа болохоор аал!

Иван Клочихинай даадаг бригадын хүдэлмэришэд һүүлэй хэдэн жэлнүүдтэ голодоһогүйгөөр ажалаа бүтээнэ. Эдэнэр өөрын тамгатайгаар продукцияа тушаадаг болонхой. Бригадынь гэшүүд барандаа слесариин эгээл дээдэ—5-дахи разрядтай болонхой. Ажалаа эрхим шанартайгаар бүтээжэ, дизельнүүдые саг болзор соонь хабсаргана. Эдэнэр 8 час соо хэхэ ажалаа 7 часай туршада дүүргэһэн лэ байдаг.

К. Б. Тумановай хүтэлбэрилдэг бригадын хүдэлмэришэд дизельнүүдые һайнаар заһабарилха хэрэгтэ хубитаяа оруулна. Эдэнэр һайн шанартай продукци ехээр гаргахын тула хаба шадалаа гамнангүйгөөр хүдэлжэ байнхай. Дизельнүүдые хабсаргадаг участогой хүдэлмэришэд иимэ оролдосотой бэрхээр ажаллажа, түгэсхэхы жэлдэ абаһан уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна. Участогай хүдэлмэришэдэй һайса ажалаа эмхидхэхэ, арга боломжонуудаа хүсэдөөр хэрэглэхэ хэрэгтэнь мастер Алексей Степанович Коренев ехэ габьяатай. Дизель хабсаргахада хэрэглэгдэдэг зэр зэмсэгүүдые, запчастьнуудые халаанай эхилхэһээ урид бэлдүүлээд байдаг. Хүдэлмэришэд ехэ сагаа гээнгүйгөөр ажалаа эхилнэ бшуу. Дизельнүүдые хабсаргадаг участогай хүдэлмэришэд эбтэй эетэйгээр, нэгэ һанал бодолтойгоор ажаллана. Тиимэһээл һайн шанартай продукци ехээр бүтээн гаргана.

Цехэймнай партийна, профсоюзай организацинууд ажалаа зүбөөр эмхидхэхэ хэрэгтэ ехэ анхарал табидаг. Түрүү хүдэлмэришэдэй дүй дүршэлые бэшэжэ, олоной дунда тараанабди. Шалгарһан хүдэлмэришэд һара бүри 15—20 түхэригэй мүнгэн шангаар урмашуулагдадаг. Нэрэ солонь Хүндэлэлэй самбарта гаргагдадаг. Манай хүдэлмэришэд иигэжэ дундаа мүрысэн, эршэтэй шангаар хүдэлжэ байна. Заводой коллектив соо дэлгэрһэн мүрысөөндэ хэдэн удаа илажа гараабди.

Манай цехэй коллектив байгша оной долоо һарын даабариһаа гадуур тепловозой 4 дизель заһабарилжа, товарна продукци гаргаха даабаряа 36 мянган түхэригөөр үлүүлэн дүүргэһэн байна. Бидэнэр партиин XXV съезддэ зорюулан дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаабди. Түсэбһөө гадуур 1 дизель заһабарилжа, 20 мянган түхэригэй продукци гаргаха гэжэ шиидэнхэйбди. Хүдэлмэришэднай бүри эдэбхитэйгээр социалис мүрысөөндэ хабаадалсажа, хүдэлмэриин минута бүхэниие зүбөөр хэрэглэхэ гэжэ эрмэлзэнэ. Бидэнэр партиин XXV съездын хүндэлэлэй мүрысөөнэй үргэдэжэ байһан оршон байдалда түмэр замшадай заншалта һайндэрые угтабабди. Манай дизельнэ цехэй коллектив түгэсхэхы жэлдэ абаһан уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлжэ байһандаа урма баяртайнууд.

А. ОШИРОВ,
Ленинэй ордентэ ЛВРЗ-гэй дизельнэ цехэй начальник, Социалис Ажалай Герой.

Баруун-Урдахи түмэр замай начальник П. Ф. Кривонос, замай албанай начальник Ф. И. Возненко болон зам харилсаанай албанай начальник А. П. Короткий гэгшэд түмэр харгыгаар ашаатай эшелонуудые ябуулха график баталжа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

ҮБЭЛЭЙ ХАҺАДА ЭРТЭЭНҺЭЭ БЭЛДЭХЭ

Улаан-Үдын ТЭЦ үнгэрһэн 1974—1975 онуудай үбэлэй һарануудта бирагүйгөөр хүдэлөө. Тэрэнэй дулаасуулгын сетьтэ дамжуулһан халуун уһан 25—40 градусаар нормодоо хүрэдэггүй байгаа. Энэ үедэ хэмһээ үлүүгээр хори гара дахин котлоагрегадуудые зогсоохо ушар тохёолдоо. Энээнһээ уламжалан электрын элшэ болон халуун уһа үйлэдбэрилхэ даабари дүүргэхэ хэрэгтэ һаад ушаруулаа юм.

Агрегадуудые муугаар ашаглаһанай, түхеэрэлгэнүүдээ шанар муутайгаар заһабарилһанай гэмээр иимэ дутагдал үзэгдэһэн байха юм. Ерэхэ үбэлэй үедэ иимэ байдалай ушархагүйн тула эртээнһээ һайн бэлэдхэл хэхэ шухала. Тиимэһээ КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой бюрогой заседани дээрэ үбэлэй сагай хүдэлмэридэ ТЭЦ-эй хүтэлбэри болон партийна организациин бэелүүлхэ зорилго хараалһан тогтоол баталан абтаа.

В. ОРЛОВ.

Шефүүд туһална

Яруунын аймагай ажалшад болон Ленинэй ордентэ ЛВРЗ-гэй хүдэлмэришэд хоорондоо нягта холбоотой юм. Заводой хүдэлмэришэд аймагай ажахынуудта шефскэ туһаламжа үзүүлдэг. Тэдэнэр «Коммунизм» колхоздо хоёр айлай болон нэгэ айлай байха хэдэн гэр барижа, энэ жэлдэ тушаагаа. Тиихэдэ Яруунын совхоздо котельнэ, хүүгэдэй саад, хоёр байшан барижа эхилэнхэй.

Витимэй совхозой хүдэлмэришэдэй ажаһууха хэдэн байшан баригдажа байна.

ЛВРЗ-гэй бүлэг хүдэлмэришэд үбһэ тэжээл бэлэдхэхэдэнь аймагай малшадта мүнөө туһална.

А. ШУЛУНОВ.

Захааминай аймагай Санагын совхоз үбһэ хуряалгаяа эмхитэйгээр эхилээ юм. Үбһэшэдэй звенонуудай гэшүүд тэжээл ехээр бэлэдхэжэ абахын тула гансашье машина, техникээ һаадгүй хүдэлгэнэ бэшэ, мүн косилкын ябаха аргагүй газарай пёгоо гар хажуураар сабшажа суглуулна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: гар хажууршан Санжажап Жамьянов.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

СЭБЭР ҺҮНЭЙ ТҮЛӨӨ ТЭМСЭЛ

Һүүлэй үедэ Яруунын аймагай ажахынуудта һүнэй шанарые һайжаруулха гээшэ шухала зорилго болонхой. Энээн тушаа аймаг дотор иилээд хүдэлмэри ябуулагдана. Шэнэ ГОСТ-до орохо тухай асуудал партиин райкомой бюро, аймагай Соведэй гүйсэдкомой болон арадай хиналтын комитедэй заседанинууд дээрэ нэгэнтэ бэшэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, шухала хэмжээнүүд хараалагдаһан байна. Тиигэбэшье муу шанартай һү гүрэндэ худалдадаг ажахынууд үшөөл бии байһаар. Һү ехээр һаадаг Тулдуунай, Яруунын болон Иисэнгын совхозууд гол түлэб гурбадахи сортын һү тушаажа байһан зандаа. Эдэ ажахынууд һүнэй шанарые дээшэлүүлхэ талаар хараалагдаһан хэмжээнүүдээ хүсэндэнь хүргэнэгүй гэжэ һанагдана. Мүн бусадшье зарим ажахынууд энэ талаар бирагүй байдалтай. Һая болотор «Дружба» колхоздошье һаагдаһан һүнэй шанар доогуур сэгнэгдэдэг һэн. Теэд эрид хэмжээнүүдые бэелүүлһэнэй ашаар һүүлэй үедэ тус ажахы һайн шанартай һү гүрэндөө худалдадаг болобо. Бусад ажахынууд эдэнэрһээ жэшээ абаха болоно. Май һараһаа хойшо «Дружба» колхозой һаалиин гүүртэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд һааһан һүеэ бүхыдэнь нэгэдэхи сортоор тушаажа байна бшуу.

Яажа тус ажахы сэбэр, гашалангиргүй һү гүрэндэ тушаадаг болооб?

Нэн түрүүн эндэхид ариг сэбэрэй талаар бүхы эрилтэнүүдые наринаар дүүргэжэ эхилһэн байна. Үнеэдэй байрануудта, һү тушаан абадаг таһалгада санитарна гурим сахиха, һүнэй амһартануудые, ажал дээрэ үмдэхэ хубсаһа гэхэ мэтээ хододоо арюун сэбэр байлгаха гээшэ эдэнэрэй ёһо заншал болгогдонхой. Жэшээнь, Мужыхын һү һаалиин фермые абаад үзэе. Энэмнай аймагай бусад ажахынуудай фермэнүүдһээ юугээрээшье илгаагүй юм. Фермын байра, ажаллаха эрхэ байдалынь бусадһаа үлүү һайн бэшэ. Эндэхи бүхы хүдэлмэри үшөөл оньһожоруулагдаадүй. Тиигэбэшье үйлэдбэриин культура дээшэлүүлхэ талаар холо урагшаа гаранхай.

— Сэбэр һайн һү тушаадаг болохын тулада үнеэдые һааха гурим, заабаринуудые заатагүй дүүргэжэ эхилһэн байнабди. Һүнэй амһартануудые угааха, үнеэдэй дэлэн аршахын тула фермэ дээрэ уһа халааха түхеэрэлгэ тодхогдоо, — гэжэ Мужыхын фермые даагша коммунистка Нина Найдановна Цыренжапова хөөрэнэ.

Энэнь сэбэр һү тушаадаг болохын түлөө тэмсэлэй түрүүшын шата мүн. Зүгөөр бусад ажахынуудай олохон фермэнүүдэй һаалишад хүйтэн уһаар бага сага зайлаһан хүнэгүүд соо һү һаадаг зандаа бшуу. Энээнһээ боложо сэбэр бэшэ, гашалангир ехэтэй һүн тушаагдажа, ажахынууд гарзатана ха юм. Эдэнэр «Дружба» колхозой һаалишадай жэшээе халан абажа, үнеэдые һааха гурими хуули мэтэ дүүргэдэг болоо һаа, сэбэр һү тушаахын түлөө тэмсэлэй энэ түрүүшын шата дабаха жэшээтэй...

Һайн шанартай һү тушааха гурим, эрилтэнүүд гансал Мужыхын МТФ дээрэ бэшэ, мүн Поперечныйн, Үлзытын фермэнүүд дээрэшье адли тэгшээр дүүргэгдэнэ. Һүнэй амһартануудые сэбэрлэхэ, үнеэдэй дэлэн нидхэрхэ, аршаха тусгаар хоёр-хоёр полотенци һаалишан бүхэндэ үгтэнхэй.

Харин ажалай хубсаһан тухай хэлэхэ болоо һаа, һонирхолтой. Мужыхын фермэ дээрэ һү тушаадаг таһалгада ороходомнай, малшадай гэртээ үмдэдэг юрын туфлинууд коридорой ханын захаар зэргэлүүлэн табяатай харагдана.

— Энэ таһалгада һүеэ тушаахаяа ороходоо, һаалишад газаагуур малай шэбхэ гэшхэһэн гуталаа тайлажа, эдэ туфлинуудаа үмдэдэг юм. Тиигэжэ һү хадагалха байра соо тон арюун сэбэр байлгагдана гээшэ, — гэжэ колхозой ахамад зоотехник С. Жербаков манда ойлгуулба.

Колхозой бүхы гурбан фермын һаалишан бүхэндэ сагаан, хара гү, али хүхэ 2—2 халаад үгтэнхэй. Һаалишан үнеэдээ һаахадаа, һүеэ тушаахадаа сагаан халаадаа, харин бусад ажалаа хэхэдээ хара халаадаа үмдэдэг гуримтай. Һаалишад тус тустаа 2 полотенцитэй, һүнэй таһалга соо үмдэхэ туфлитай байха гурим шэнэ ГОСТ-до орохо бэлэдхэл хэгдэжэ байһан үедэ заатагүй дүүргэгдэдэг болоо юм.

— Түрүүшээр зарим һаалишад «Ямар хашартай гурим сахидаг болохомнай гээшэб» гэлдэжэ, дурагүйлхөө һэн. Теэд шэнэ, түрүү юумэнэй нэбтэрүүлэгдэхэдэ, тэрэнэй ямар ехэ ашa туһатай байһание мүнөө ойлгожо абанхай, — гэжэ фермые даагша Цыренжапова энеэбхилэн хэлэнэ.

Аймагай олохон ажахынууд һаагдаһан һү һайса шүүжэ сэбэрлэхэ гээшые хүнгэн хэрэг бэшэ гэжэ тоолодог. Тусхай шүүр олдохогүй, капрон гү, али бүд марли байхагүй. Харин «Дружба» колхозой фермэнүүд дээрэ энэ асуудалые тон юрын аргаар шиидхээ. Һаагдаһан һү һайса сэбэрлэхын тула гурбан дабхар материалаар тусхай шүүр хээ юм. Хоёр шэнэ полотенциин хоорондо лавсан бүдөөр хабшааһа хээд шүүхэдэнь тон сэбэр болоно.

Ажахын МТФ-нүүд дээрэ һү хүргэхэ өөһэдын арга нэбтэрүүлэгдэнхэй. Жэшээнь, Мужыхын фермэдэхи һүнэй таһалга соо 25 бидон багтааха ванна бии. Булүүрээр таргагдаһан худагай хүйтэн уһаар тэрэ ванна дүүргэгдэжэ, тэндэ табигдаһан бидонууд соохи һүн дары түргөөр һэбэрээгдэдэг. Тиигэжэ шэнэ ГОСТ-ын ёһоор 1-дэхи сортын эрилтэдэ хүрэнэ гээшэ.

Мүнөө үедэ тус колхоз үдэр бүри 30 центнер һү гүрэндөө худалдана. Эгээл һайниинь юуб гэхэдэ, бүхы шахуу һүниинь 1-дэхи сортоор тушаагдана.

— Энээнһээ гадна, урда тээ муу шанартай һү тушааһанһаа һарадаа ерэ гаран түхэригөө алдадаг байгаабди. Харин һүүлэй хоёр һарада нэгэдэхи сортоор тушаагдаһан һүнэй тонно бүхэнһөө 27 түхэриг нэмэлтэ түлбэри абанабди, — гэжэ колхозой түрүүлэгшэ С. Г. Цыренов баяртайгаар хөөрэнэ.

Һайн шанартай һү гүрэндэ худалдахада хэды ехэ ашагтай байһаниинь эндэ эли тодоор харагдана гээшэ.

Гансахан июнь һа[рын] хы 556 центнер һү [...] сортоор тушааһа[н ...] Иигэжэ һүнэй шан[ар ...] лүүлхын түлөө бэ[...] һэн хэмжээ ябуу[...] хэгдэһэн гаргаша [...] дажа байна. Ушар[...] дэ, фермэ бүхэн һү [...] хадагалха тусгаар [...] һүнэй амһартануу[...] ха, дезинфекци хэ[...] таһалга түхеэрхэ, [...] лаар уһа халааха[...] тодхохо, полотенци [...] болон һаалишадай [...] дые угааха тусхай [...] нануудые худалдаж[а ...] талаар колхоз нил[...] гаргашалаа ха юм. [...] циин шанар дээшэлү[...] лаар хэгдэһэн гаргаш[...] харюулагдажа байна.

Һайшаалтай үшөө [...] гэхэдэ, «Дружба» [...] Мужыхын фермэд[...] һаяхан оньһон арга[...] дажа эхилээ. Машин[...] жа эхилхэдэ үнеэд [...] болохо гэһэн һанаа[...] шье үндэһэ баримта[...] шоо. Фермые даагша [...] жаповагай Улаан-Үд[...] хай курс дүүргэжэ [...] һүүлээр лэ үнеэдые [...] аргаар һаадаг болох[о ...] булта шиидэһэн бай[...] дые сошордуулжа [...] хогүйн тулада түр[...] һаалгын түхеэрэлгы[...] лайнтаа дэргэдэ хэд[...] шэ, үглөө мнин [...] туршаа. Тиигээд оны[...] хеэрэлгэнүүдэй [...] дадаһан хойноnь [...] машинаар һаажа [...] Энээнэй ашаар үнеэд [...] мээ татаагүй, харин [...] үедэ фермын һаали у[...] шэлжэ байһаар. Гол [...] машинын хүсөөр хэд[...] жо, гараа амаруулһа[н ...] лишадшье урма [...] Тэдэнэр гансашье [...] бэшэ, мүн бүхы [...] риингөө культурые [...] эрилтэдэ хүргэжэ бай[...]

Иигэжэ «Дружба» [...] зой һаалишад, малша[д ...] ехэ продукци һайн [...] тайгаар, бага гарга[...] гаар абаха гэһэн [...] бан гол уряа зори[...] нэгэ шухала хубиие [...] цингаа шанар дээшэ[...] эрилтые ехэ оролдол[...] хидхэлэй хүдэлмэрии[...] дүүргэжэ байна гээшэ.

Д. ДУГАР[...]
манай [...]

Яруунын аймаг.

СОВЕТ ОРОН: ШЭНЭ ҺОНИН

АЛТАЙ: ХАДАЛГА ЭХИЛБЭ

БАРНАУЛ. (ТАСС-ай корр. А. Шпаков). Түрүүшын комбайнууд Алтайн полинууд дээрэ гараба. Механизаторнууд хара таряа, горох түүбэрилэн хадажа захалба.

Эртын ургамалнууд амяарлан хуряагдана. Энэнь хадалгын, сохилгын болзор хороона. Хара тарянай, горохой ургасые 8—10 үдэр соо хуряагаад, удаань хизаарай гол ургамал болохо 3,5 миллион гектар талмайе эзэлдэг шэниисэ хадажа эхилхэ байна.

ИССЫК-КУЛИИН ДЭРГЭДЭ ЭРШЭТЭ АЖАЛ БУРЬЯЛНА

ПРЖЕВАЛЬСК. (Киргизэй ССР). (ТАСС-ай корр. Б. Липовой). Үндэр хада ууладахи Иссык-Куль гэжэ нуурай эрьедэхи тарялан дээрэ эршэтэ халуун ажал бурьялжа байна. Далайн уһанай нюрууһаа дээшэ 2 мянга шахуу метр үндэртэ байдаг эдэ полинууд бороогой ба һайрамай уһаар һайса ундалуулагдаһан байгаа. Тиимэһээ республика дотор эгээл үндэр баян ургаса эндэһээ хуряагдана.

Чуйска голой ба Ошско областиин механизаторнууд оньһон техникэтээ Иссык-Кулиин дэргэдэхи таряашадта туһалхаяа ерээ.

20 ЖЭЛ СОО ШАЛГАЛТА ХЭНЭ

ТЕРНОПОЛЬ. (ТАСС-ай корр. В. Колодрубский). Подволочисско районой Энгельсын нэрэмжэтэ колхозой механизаторнууд ажахын арадай зоэри хинагша Е. Г. Купченкада эдеэшэһэн тарянай хоолосуудаар гүрэгдэһэн баглаа барюулба. Тарялан дээрэхи ажалые 20 жэл соо хинажа байһан коммунистын үнэн сэхэ хүдэлмэрие иигэжэ үндэрөөр тэмдэглээ. Энэ үе соо тэрэ олон арбаад центнер таряа арьбалан сахихадань ажахыда туһалһан байна. Мүнөө пенсидэ гараһан багша колхозой таряашадай хүдэлмэриин шанар шалгаха постые толгойлно.

Ургаса хуряалгын үедэ хүдөөгэй 6 мянган эдэбхитэн хиналтын хүдэлмэридэ хабаадана. Эдэнэр комбайнуудай, транспортын, тоогуудай хүдэлмэрине хинан шалгана.

ХҮРШЫН ПОЛИ ДЭЭРЭ ТУЙЛАГДАҺАН АМЖАЛТА

ФРУНЗЕ. (ТАСС-ай корр. К. Толстокулаков). Ажалай ехэ илалтаарнь Кеминскэ районой «Джаны-Алыш» колхозой механизаторнууд Тонско районой XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой комбайнер Адыр Жусуруновые халуунаар амаршалба.

А. Жусурунов хүршэнэртөө туһалхаяа ерэжэ, 10 үдэр соо 87 гектар талмай дээрэһээ ургаса хуряагаа.

Мүнөө А. Жусурунов ба тэрэнэй нютагай комбайнернууд талын онгосонуудаа Иссык-Куль шадарай түрэл нютагайнгаа полинууд тээшэ залаба. Эндэ үргэн дэлюун талмай дээрэ арбай таряан эдеэшээд, надхан найгажа байна. Кеминскэ ба Чуйска голнуудай ханинар-комбайнернуудынь ургасаяа хуряахадань эдэнэртэ туһалха юм. Хүршэнэрэймнай поли хадаа манай поли болоно гэжэ эдэнэр хододоо һанажа ябадаг лэ.

НАРАН СЭСЭГ ХУРЯАНА

СИГНАХИ. (Грузиин ССР). ТАСС-ай корр. Р. Ахпателов). Сигнахска районой Дзвели Анага тосхоной колхозой ажалшад республика дотороо түрүүлэн наран сэсэг хуряажа захалба. Эндэ гектар бүриһөө 13—14 центнер гэхэ гү, али түсэбөөр хараалагдаһанһаа 3—4 центнерээр ехэ ургаса хуряагдана.

Республикын бусад ажахынууд наран сэсэг хуряажа эхилбэ.

ВИНОГРАД ЭДЕЭШЭЭ

ОДЕССЭ. (ТАСС-ай корр. М. Меркович). Область дотор виноград урда урдынхиһаа хоёр долоон хоногоор эртэ эдеэшэбэ. «Хаджибеевский» совхоз шэнэ ургасын алим жэмэс самоледуудаар Южно-Сахалинскын ажалшадта эльгээбэ. «Днестровский», [...]морский» совхозуудай, бусад ажахынуудай аж[...] наранай элшэ бэедээ ш[...] һэн урэ жэмэс хуряа[...]лаа. Хаа хаанагүй урга[...] дондонойхиһоо һайн.

ФЕРМЭНҮҮДТЭ [...] ШЭМЭТЭ ТЭЖЭЭ[Л]

АШХАБАД. (ТА[СС-ай] корр. И. Рогачев). Тур[кмени]станай тэжээл бэлдэ[...] гадануд абаһан уял[...] һаа гадуур хүсы үбһ[...] наж даража эхилбэ. 110 [мян]ган тонноһоо үлүү ү[...] жээл бэлэдхэгдээ.

Гурбан жэлэй са[...] республика дотор сена[...] дэжэ захалһан юм. [...] тэрэ олондо һайшаагда[...]

ГАЗАРАА ХАХАЛ[НА]

КРАСНОДАР. (ТА[СС-ай] корр.). Газар хахала[...] регадууд үдэр, һүни [...] гүй Кубаниин тала [...] һүндэлнэ. Намарай [...] ургамалнуудые хур[...] дүүргээд, механизато[р...] газараа хахалжа за[...] Хахад миллионһоо үлү[...] тарта намарай тарилга [...] хээр хараалагдана.

Паар хахала[...] олон таряашад [...] һайн ажалай үльгэр [...] харуулна. Механизато[р] А. И. Токарев, В. А. Б[...] Тихорецкэ районой газ[...] халагшадай дунда дэл[...] социалис мүрысөөндэ [...] һуури эзэлжэ ябана. К[...] эй XXII съездын нэрэ[...] колхозой полинууд дээр[...] 700 түхэлэй трактораар [...] хэдээ 50 гектар хүрэт[...] зар хахална. Эдэнэр 50[0] ран гектар газараа тар[...] да бэлдээд байна.

Пётр КЛИМУК: ГАЗАР ДЭЭРЭ ГОЁЛ ДАА!

Петр Климук, Виталий Севастьянов Газар дээрэ буугаар хэдэн сүүдхэ боложо байна. Медигүүдэй һанамжаар, гайхалтай һонин ажаглал үдэрэйнгөө гурин дэбтэртэ хэбэ. Командирынь июлиин 28-да 10 минута соо сэнгэхсээ гарахадаа, Байконурай аяма халуун агаарай элшэдэ бэеэ шахаха шиидэһэн байгаа. Харин бортинженер теннисэй шэтэ асархыень нүхэдөө гуйба.

— Теннисэй талмай дээрэ хоёр хоюулаа наадажа шадаха гээшэ гү?

Медицинскэ бүлэгэй мэргэжэлтэдэй нэгэн В. А. Дегтярёв ингэжэ харюусана:

— Шадаха даа. Космонавтнуудай бэе һайн. Тиимэһээ аргааханаар гүйлдэжэ, бассейн соо уһанда орожо шадаха байна. Гэбэшье, удаан саг соо дэгдэн хөөрэлгэдэ ябаһанаа мартажа болохогүй. Тиин газар дээрэхи байдалдаа дадажа байхадаа, яаруу түргөөр, эрид хүдэлжэ болохогүй.

Замбуулинай дайда соогуур эгээл удаан саг соо (1912 час 51 минута) ниидэжэ, оронойнгоо дээдын рекорд тогтооһоорнь ФАИ-гай спортивна комиссар Н. Г. Борисенкын Виталий Севастьяновые амаршалһанайнь һүүлээр врачнууд тэрээндэ үшөө нэгэ замбуулинай амжалта олгоһон байна. Ниидэхэ үедөө космонавтнууд табан килограмм хүрэтэр шэгнүүрээ гээдэг юм. Севастьянов оройдоол хоёр килограмм тухай шэгнүүрээ гээбэшье, Газартаа бусажа ерэһэнэйнгээ үглөөдэр шэгнүүрээ хүсэлдүүлэн һэргээгээ.

Июлиин 28-да космонавтнууд амарха ёһотой байгаа. Гэбэшье ниидэлгын медико-биологическа программа бэелүүлгын дүнгүүдые зүбшэн хэлсэхын тула космонавтнууд медигүүдтэй уулзаһан байгаа. Мэргэжэлтэдэй магнитофон хүдэлгэхэдэнь, хөөрэлдөөн эхилбэ. Энэ ушар 17 часта гэхэ гү, али экипажай Газартаа бусаһанай һүүлээр хоёр хоногой үнгэрһэн хойно болоһон байха юм.

Вэеынгээ ямар байһан тухай юун гэжэ һананабта гэжэ энэ уулзалгын урда тээ Петр Климугһаа асуугаа һэм. Тэрэ ингэжэ харюусаба:

— Бүхы юумэн яһала һайн. Зүгөөр Газар дээрэ бууһан тухайдаа үе үе болоод лэ этигэхэнь бэрхэтэй. Жэшээнь, Виталий мүнөө һүни һэреэд, юундэ эндэ байнабибди гэжэ асууба. Тиихэдээ замбуулиндахи гэр соогоо тамаржа ябаһандал гарнуудаа дэлгэбэ...

Н. ЖЕЛЕЗНОВ,
ТАСС-ай тусхай корр.
Байконур гэжэ космодром.

АЙМАГАЙ ГАЗЕТЭНҮҮД МЭДЭЭСЭНЭ

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ УРИДШАЛАН

КПСС-эй XXV съездые угтаһан түрэтэйгөөр угтахын түлөө социалис мүрысөө аймаг соогоо дэлгэрүүлхэ тухай үүсхэл гаргаһан Хандагайтын леспромхозой коллектив энэ оной июлиин 18-да табан жэлэй түсэбөө дүүргэһэн тушаа тэндэхи хүтэлбэрилэгшэдэй гарһан гарынгаа КПСС-эй райкомдо, аймагай Соведэй райисполкомдо эльгээһэн мэдээсэл Хоринин аймагай «Шэнэ Үдэ» газетэ толилбо.

Энэ леспромхозой модо бэлдэгшэд Эхэ оронойнгоо бригаднуудта 940.800 кубометр модо ябуулаа. Социалис Ажалай Герой Лукиновой, Воробьевой, Бадминай, Зюзинэй, Аребейн толгойлдог бага комплексно бригаднууд түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэхын шанга тэмсэлдэ хубиеэ ехээр оруулаа гэжэ мэдээсэл доторнь хэлэгдэнэ.

КПСС-эй XXV съездые нэрэ солотойгоор угталгын ажалай вахтада жагсаһан леспромхозой коллектив энэ жэлэй барагдатар түсэбһөө гадуур 85 мянган кубометр модо шэрэхэ, 800 мянган түхэригэй продукци гаргажа, миллион түхэригэй продукци худалдаха уялга абаа гэжэ мэдээсэл соо хэлэгдэнэ.

ШЭНЭ УЯЛГА, ШЭНЭ ҮҮСХЭЛ

Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүдэй уряа хүндэтэйгөөр угтан абаха зуураа, КПСС-эй XXV съездые ажалай эрхим бэлэгтэйгээр угтахын түлөө социалис мүрысөө аймаг соогоо үргэнөөр дэлгэрүүлэе гэһэн уряатайгаар «Коммунизм» колхозой колхознигуудай абаһан социалис шэнэ уялга Яруунын аймагай «Улаан туяа» газетэдэ тунхаглагдаба.

Тэрэ уялга соонь түсэбтэ табан жэлэй үнгэрһэн дүрбэн жэл хахадай туршада ажахын коллективэй туйлаһан амжалта тушаа тэмдэглэгдэнэ. Тиихэтэеэ хамта, жэлэй дүүрэтэр хэды хэмжээнэй хүдэлмэри хэхэ байһанаа элирхэйлээ. 1975 ондо бэелүүлхээр абаһан социалис уялгануудаа сүм дүүргэхэ, ерэхэ жэлэй нэгэдэхи кварталай али бүхы гүрэнэй түсэбүүдые болзорһоонь урид хүсэндэнь хүргэхэ арга боломжотой байһанаа мэдүүлээ.

«Коммунизм» колхозой гэшүүдэй аймагай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэ хандаһан хандалга КПСС-эй райкомой бюрогой шиидхэбэреэр һайшаагдаа. Тэрэ тоггоол мүн лэ газетэдэ толилогдоһон байха юм.

АЖАЛАЙ ТАБАДАХИ ЧЕТВЕРТЬ

Аймаг дотор эмхидхэгдэһэн ажалай ба амаралтын лагерьнуудай, мүн һурагшадай үйлэдбэриин бригаднуудай ажал хүдэлмэри эмхидхэхэ тухай асуудалаар КПСС-эй Зэдын райком тусхай семинар үнгэргэбэ. Энэ семинар Ториин совхозой дэргэдэ болоо.

Семинарта парткомуудай секретарьнар, һургуулинуудай директорнүүд, профсоюзуудай рабочком болон местькомуудай түрүүлэгшэнэр уригдаа. Эндэ сугларһан айлшад Ториин ба Алцагай дунда һургуулиинуудай һурагшадай ажалай ба амаралтын лагерьнуудай эмхидхэлтэй танилсаа. «Чайка», «Мелодия» гэжэ лагерьнуудай ажал хэрэгые, байра байдалые хараһан байха юм.

Һурагшадай ажалай ба амаралтын лагерьнуудай, үйлэдбэриин бригаднуудай хүдэлмэри тухай асуудалаар КПСС-эй райкомой секретарь В. И. Трофимов элидхэл семинар дээрэ хээ. Удаань Ториин дунда һургуулиин директор Н. И. Тугаринов һурагшадай ажалай ба амаралтын лагериин хүдэлмэрие яажа эмхидхэдэг тухайгаа нүхэдтөө хөөрэжэ үгөө гэжэ «Зэдын үнэн» газетэ дэлгэрэнгы мэдээсэл хэһэн байна.

ХИЛЫН СААНАҺАА
ТЕЛЕФОН·ТЕЛЕГРАФ·РАДИО

БАТА БЭХИ, ЭБДЭРШЭГҮЙ ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ ТҮЛӨӨ

Аюулгүй байдал ба харилсаа холбоо хангаха ниитэ Европын зүблөөн дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгые Европын бүхы гүрэнүүдэй хэблэл, дэлхэйн бусад оронуудай газетэнүүд хүсэд бүрин гү, али тодорхойгоор найруулан, түрүүшынгээ хуудаһануудта тунхаглаба. Шахардуу байдалай һуларалгын, адли тэгшэ эрхэтэй харилсаа холбооной хүсэтэ хүдэлөөн энэ зүблөөнэй ба үрэ дүнгүүдэйнь ашаар шэнэ хүсэтэй, бүри ехэ дэлисэ далайсатай болохо гэжэ Советскэ Союзай батаар этигэнхэй байһан тухайда политическэ гол шэнжэлэгшэдэй материалнууд дотор тэмдэглэгдэнэ.

Чехословакиин «Руде право» газетэ ингэжэ бэшэнэ: «КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Леонид Ильич Брежневэй трибуна дээрэ гарахадань, мүнөөнэй уласхоорондын байдалые шэнжэлхэһээ гадна, мүн шахардуу байдалай һуларалгын саашанхи шэглэлнүүдые тодорхойлһон политическэ тон шухала удхашанартай үгэ хэлэхэнь гэжэ зүблөөндэ хабаадагшад бүгэдөөрэн дүүрэн үндэһэ баримталтайгаар хүлеэгээ. Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгын тиимэ удха шэнжэнь зүблөөндэ хабаадагшадай зүгһөө ехэ һайшаалтайгаар угтагдаһан байна».

«Л. И. Брежнев үгэ хэлэхэдээ, энэ зүблөөн дэлхэй дээрэхи эб найрамдал ба аюулгүй байдалые шухалада тоолодог бүхы хүнүүдтэ ашатай туһатай байна гэжэ тодорхойлон тайлбарилаад, эб найрамдалай ба шахардуу байдал һуларуулха политическэ сэхэ шууд үргэлжэлүүлхэ гэжэ Советскэ Союзай эрмэлзэдэг байһые Хельсинкидэхи хуралдаан дээрэ дахинаа лаблан баталба. Гэхэтэй хамта, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь эб найрамдал, аюулгүй байдал ба харилсаа холбоо бэхижүүлхын тула зүблөөнэй һүүлээр Европо түбидэ баримталан бэелүүлэгдэхэ ёһотой саашанхи ябуулганууд тушаа тодорхой дурадхалнуудые оруулаа», — гэжэ **СЕПГ-гэй ЦК-гай орган «Нойес Дойчланд»** бэшэбэ.

БКП-гэй ЦК-гай орган «Работническо дело» нигэжэ бэшэнэ: «Л. И. Брежневэй хэлэһэн гайхамшаг үгэ Советскэ Союзай шууд баримталан бэелүүлдэг, арадуудай хоорондын эб найрамдалай ба хани барисаанай политикын али тухай залан сэхэ байһые, уласхоорондын оршом соо эрхилдэг бүхы ябуулгануудайнь бата байһые дахинаа элирхэйлэн харуулаа».

«35 ороной хүтэлбэрилэгшэдэй гар табижа баталха документые бүрин дэмжэжэ байһанаа элирхэйлэн, Л. И. Брежнев ингэжэ мэдүүлбэ: удаан саг соо хэгдэһэн хөөрэлдөөнүүдэй эсэстэ хэншье илаагүй, хэншье илагдаагүй, Энэмнай үнэн зүб бодолой илалта болоно» гэжэ **«Вашингтон пост»** түрүүшынгээ хуудаһанда тунхаглаһан статья дотор бэшэбэ.

«Европодо аюулгүй байдал, харилсаа холбоо хангаха зүблөөнэй амжалтань — манай түбидэхи эб найрамдал ба аюулгүй байдалые шухалада тоолодог бүхы хүнүүдтэ үнэхөөрөө аша туһатай байна. Хельсинкидэ хэлэһэн шухала үгэ дотороо энэ ушарые нүхэр Л. И. Брежнев тусхайлан тэмдэглээ» гэжэ **Великобританиин Коммунис партиин Генеральна секретарь Г. Макмиллан мэдүүлбэ.**

«Л. И. Брежневэй хэлэһэн программна үгэ дээдэ тушаалтадай Хельсинкидэхи уулзалгада тодорхойлхы нүлөө үзүүлээ» гэжэ **Баруун Германиин «Штутгартер цайтунг»** бэшэнэ.

«Европодо аюулгүй байдал ба харилсаа холбоо хангаха зүблөөнэй түгэсхэхы шатадахи үнэн сэхэ, үгэеэ ойлголсолгын оршон байдал КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин хэлэһэн үгэ дотор элеэр харагдана гэжэ **Италиин «Унита»** бэшэнэ.

Японой **«Санкей Симбун»** газетын тэмдэглэһэнэй ёһоор, «Бүхы оронуудай — ехэшье, дундуудшье, багашье оронуудай тэгшэ эрхэтэй байха тухай КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй дахинаа тусхайлан дурдаһан бодомжо илангаяа ехэ һонирхол үүсхэнэ».

(ТАСС).

ВАШИНГТОН

Сойлой гайхамшагта хэрэг

ТАСС

Совет хоёр музейн — Ородой гүрэнэй музейн ба Гүрэнэй Эрмитажай табиһан уран зурагуудай выставкэ Америкын ниислэл хотодо нээгдэбэ. Ородой ба Баруун Европын алдар суута уран бэлигтэнэй 43 зурагай табигдаһан Вашингтондохи Национальна галерейн залнууд соо олоороо орожо харана.

Ленинградай музейнүүдһээ асарагдажа табигдаһан эдэ зурагуудай выставкэ сентябриин тэн болотор үргэлжэлхэ юм. Удаань Нью-Йоркын, Детройдой, Лос-Анджелесай, Хьюстонэй хүн зон тэрээнтэй танилсаха байна. Америкын эдэ хотонуудай музейнүүд уран зурагуудай үнэтэ шухаг зүйлнүүдые 1976 ондо Советскэ Союзда асаржа харуулха юм.

ЛАГОС

Нигеридэхи байдал

ТАСС

Июлиин 29-дэ Нигеридэ болоһон сэрэгэй урбалтын һүүлээр сэрэгэй дээдын ба федеральна гүйсэдхэхэ Соведүүдэй бүридэл бүрин һэлгэгдэө. Эдээндэ нэмэгдэжэ, штадуудай национальна Совет байгуулагдаһан байна. Нигериин бүхы 12 штадай губернаторнууд тушаалһаа буулгагдажа, шэнэ губернаторнууд томилогдобо.

Нигериин гүрэнэй шэнэ толгойлогшо бригадна генерал Муритала Руфаи Мохаммед оронойнгоо хүн зондо хандан, Лагосой радиогоор үгэ хэлэхэдээ, манай правительство Нигериин политическэ программые шэнээр хаража үзэхэ байна гэжэ мэдүүлээ. Тиихэдээ шэнэ хүтэлбэри урдын правительствын уласхоорондын бүхы уялгануудые хэлбэришэгүйгөөр сахиха юм гэжэ тэмдэглэбэ. ООН-ой ба ОАЕ-гэй гоя ёһонуудта үнэн сэхэ байжа, Нигери бүхы оронуудтай хани барисаагаа, харилсаа холбоогоо хүгжөөхэ байна гэжэ генерал хэлээ.

БЕРЛИН

ШУХАЛА ШИИДХЭБЭРИ

ТАСС

Арадай нэгэдэлэй бүлэгтэ ородог Чилиин политическэ зургаан партиин түлөөлэгшэдэй заседани эндэ боложо, Чилиин фашизмда эсэргүүсэлтын хүдэлөөе бэхижүүлхэ тухай политическэ программна документ абаһан байна. Пиночедэй сэрэгэй хунтые унагааха, фашизмда эсэргүү демократическа байгуулалта орон дотор тогтоохо гээшэ энэ хүдэлөөнэй гол зорилго болоно гэжэ тэрээн дотор хэлэгдэнэ.

Чилидэхи ба тэрэнэй газаа талын демократическа, патриотическа бүхы хүсэнүүдэй тэмсэл залан хүтэлхын тула политическэ комитет эмхидхэхээр шиидхэгдээ.

Чилиин Компартиин Генеральна секретарь Луис Корвалан политическэ ба сэдьхэл бодолой талаар шууд сэхэ, нугаршагүй зоригтой байна гэжэ заседанида хабаадагшад тэмдэглэбэ. Луис Корваланиие ба шорон түрмэнүүдтэ, концлагерьнуудта тамалагдан зобоогдожо байһан Чилиин бүхы патриодуудые сүлөөлхын тула шухала хэмжээнүүдые абаха уряатайгаар эдэнэр ООН-ой Генеральна секретарь К. Вальдхаймда хандаһан байна.

САЙГОН

Сүлөөлэгдэһэн Сайгондо

ТАСС

Хариин хархис этэгээдүүдэй ба урбаһан дахуулнуудай засаг захиргаанай дарлалта мүлжэлгын гэнжые таһа татажа хаяһан Сайгон политическэ, экономическа, социальна гол шухала хубилалтануудай замаар дабшана.

Урда Вьетнамай гол хотын сүлөөлэгдэһэнһөө хойшо үнгэрһэн гурба һара соо тэрэнэй бүхы промышленна предприятинууд һэргээгдэжэ, 10 мянга гаран хүн ажал хэхэ аргатай болоһон байна. Хотын гансал зургаадахи округто 310 предприяти үйлэдбэреэ һэргээгээ. Тиигэжэ 4600 хүн ажалаар хангагдаһан байха юм.

ЛИССАБОН

РЕВОЛЮЦИОННО СОВЕДЭЙ ШИИДХЭБЭРИ

ТАСС

Португалиин Революционно Соведэй заседани эндэ болобо.

Политическэ ба сэрэгэй засаг захиргаание бүрин гартаа абаха Политическэ директори эмхидхэн байгуулха тухай Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хүдэлөөнэй (ДВС) һаяхан болоһон ассамблейн шиидхэбэрие совет баталаа гээд заседаниин һүүлээр толилогдоһон коммюнике дотор тэмдэглэгдэнэ. Хуулиин үндэһөөр тэрээндэ олгогдоһон уялга зорилгонуудые гүйсэдхэхыень Революционно Совет даалгаба. Президент Франсиску Кошта Гомеш, премьер-министр Васку Гонсалвиш, түби дээрэхи оперативна командованиин хүсэнүүдые командалагша генерал Отеллу Сарайва ди Карвалью гэгшэд директориин бүридэлдэ ороно. ДВС-эй программаар, тэрэнэй түсэбөөр хараалагдаһан политическэ ябуулганууды, зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхын тула засаг захиргаанай нэрэ хүндые бэхижүүлхэ шухала байһан дээрэһээнь энэ хэмжээн абтаа гээд коммюнике дотор хэлэгдэнэ.

Шэнэ правительство эмхидхэн бүридүүлхэ хүшэр бэрхэшээлтэй, харюусалгатай зорилго этигэн даалгаһандань, премьер-министр Васку Гонсалвиш Революционно Соведтэ баясхалан хүргөө.

Революционно Соведэй пленумүүдые зарлаха, зорилгонуудыень, мүн тэрэнэй эмхидхэн бии болгоһон комиссинуудай — Центральна, политическэ, сэрэгэй ба гүйсэдхэхэ комиссинуудай хүдэлмэриин гуримыень политическэ директори тодорхойлхо зэргэтэй гээд заседани дээрэ шиидхэгдэбэ.

ДЕПУТАТ—МАЛШАН

Ахын аймагай «50 лет Октября» колхозой түрүү малшан, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат Наханцаков Базар-Сада Цыреторович 30 гаран жэлдэ мал ажалда хүдэлжэ, баян дүршэлтэй болонхой. Нүхэр Наханцаков аймагай ба сомоной Соведүүдэй депутадаар нэгэнтэ бэшэ һунгагдаһан байна.

Олон жэлдэ эрхимээр ажаллаһанай, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһанайнгаа түлөө тэрэ хэды дахин КПСС-эй райкомой болон аймгүйсэдкомой Хүндэлэлэй грамотаар, үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаһан байха. Мүнөө дүршэлтэй малшан 200 гаран толгой үхэр холын бэлшээридэ гараад һайнаар харууһалжа байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат Наханцаков Базар-Сада Цыреторович.

П. ЖУЖАЕВАЙ
фототекст.
Ахын аймаг.

РАССКАЗ *Африкан БАЛЬБУРОВ*

УУЛЗАЛГА

— Һананаб, — гэжэ Даримa түрүүшынхиеэ буряадаар дуугараад, энэ буряад үгые хэды дадалгүйгөөр, харин хэлэнэй үгэ шэнгеэр, өөрынь бэшэ, харин ондоо хүнэй аманһаа гараһан шэнгеэр дуулдаһые обеёрбо. Тэрэ «ондоо» хүнэйнь үгын эхинэй «һ» абяае «Х» шэнгеэр үгүүлхэдэнь, хэлэһэн үгэнь тон буруугаар дуулдаба. Дарима ехэ аягүйрхэжэ, хасар, шэхэниинь шад улаан боложо, альбом барижа байһан гарынь шэшэргэнээ һэн.

Дулма Гомбоевна эдэ бүгэдые хуу обеёороо бэлэй. Теэд тэрэ июур шарайгаашье, нюдэнэйнгөөшье харасые хубилгангүй хуушан хэбээрээл һуужа һууба. Халта шохоорһон нюдэнэйнгөө харасые Дарима тээшэ шэглүүлһэн зандаа. Тиигэжэ һуутараа гэнтэ һэгээ ороһон юумэдэл түргөөр һууриһаа бодобо.

— Үгы, биш шамһаа юуш һураагүй байналби, — гэһээр стол дээрээ юумэ түхеэржэ оробо. — Хоюулаа сайлае, шим өөр тухайгаа хөөрэхэш. Юрэдөө, харалши, ямар ондоо ,ямар һайхан болошоо гээшэбши! Кинодо буулгуулхааршиш. Манай Зэргэтэ нютагта түрэжэ хүн болоһон, аяар табан жэлдэ намда һураһан гэжэ һанахаарш бэшэлши. Магтаалайш грамота бии гү даа?

— Бии, — гэжэ харюусаад, Дарима урдаа байһан табаг дээрэһээ хилээмэ абаба.

Дарима хилээмэ абахадаа, долёобор эрхы хоёр хургаараа барьяад, бэшэ хурганаудаа арбайлган һуухыень Дулма Гомбоевна обеёрбо. Хурганаудынь саб сагаахан, үнжэгэхэнүүд байжа, эрхим хурабшаадхаар бариһан хилээмэн Даримын гарта барзагар шэрүүн шэнгеэр үзэгдэнэ.

— Түрэһэн нютагаа ерээбди, — гэжэ Дарима аягүйрхэхэеэ болин, дахин оролоор дуугарба. — Олон жэлдэ ехэ ехэ городуудта байгаад ерэхэдэ, нэгэ жэгтэй байна. Үшөөл дадаад орхихоор бэшэ: хамаг юумэн энеэдэтэй жааханууд болошонхой, үбгэнэймниш аха жаахан шангеэр харагдана!

— Миин лэ һанахадаш тиигэнэ ёһотой, — гэжэ Дулма Гомбоевна айлшанайнгаа урдаһаа сэхэ харан хэлэбэ.

— Буда Степанович тиимэш жаахан хүн бэшэ бшуу. Шахтын аҳалагша инженер. Ахир жаахан һэеы гэр соошье томо баатарнууд түрэдэг юм гэһэн буряад арадай оньһон үгэ мартаа байнаш. Ши нүхэр тухайгаа хөөрөөгүйлши. Озен Степановичнай хэр байнаб? Эрдэмтэн болоо гэжэ дуулаа һэм.

Дарима энеэбхилээд, яһала хүхюун болобо. Үбгэн тухайгаа, суг хүдэлдэг нүхэдэйнгөө дунда тэрэнэй хүндэтэй байһан тухай, дээдэ ноёдой тэрэниие сэгнэдэг тухай нилээд халажа, дуратайгаар хөөрэбэ.

— Эрдэм шэнжэлгын хүдэлмэри хэдэг. Ехэнхидээ химеэр.

— Олон хүүгэдтэй гүт?

— Олон үхибүүгээр юу хэхэ юм? Мүнөөмнай олон үхибүүтэй болохоо болин хойл. Ганса басагатайбди. Ехэ хөөрхэн юм, эсэгэдээ адли. Баарһамни уйдахань гээбы. Новосибирскын һүүлээр гэнтэ энэ заахан тосхондо... Үгы юундэ эндэхи үйлсэнүүдтэ гансал галуун харагдана гээшэб.

Хара үглөөгүүр ерэһэн айлшанаа ходо анхаралтайгаар адаглан хаража һууһан Дулма Гомбоевна гэнтэ шангаар энеэжэрхибэ.

— Юун гэбэш даа? Эндэ гансал галуун! — Һа-һа-һа! Нэгэшье нимэ юумэ дуулаагүй байгаалби. Гансал галуун!.. Ай бурхан: гансал галуун!

Дулма Гомбоевнагай аягүй шангаар энеэхэдэ маряатай бэеынь муухайгаар обогонохоло, галуун тухай хэлэһэн үгыень гурба удаа дабтахада, Даримын зосоо заригад гээд абаба: «Хаанаһаа иигэжэ дуугарбабиб? Яаһан эшхэбтэр, муухай юм гээшэб!»

Дулма Гомбоевна энеэхээ болижо, сай балгаад, хара багаһаань хойшо танил багша хүнэй харасаар сэхэ урдаһаань адагланхаар дахин хаража оробо.

— Ши өөрөө юу хэнэбши, ямар һургуули дүүргээбши?

— Би гү? — Дарима багша тээшээ халта хараад, сонхо дээрэ һажажа хэбтэһэн, хара һаглагар үһэтэй мисгэй шэртэжэ оробо. — Юу хээбши гэжэ гү? Миин байгааб? Институдта орожо туршаа һэм. Озен бидэ хоёр сугтаа ороо һэмди. Теэд институдаа орхёоб. Ондоо институдта орохо дурамгүй байгаа. Буруу юумэн болоо гэжэ һанагшагүйб даа. Озенэй бүхы хүсэеэ хүдэлмэридөө үгэжэ, химеэр эдеэ хоол хээгүйхэн байхыень харахадаа, би тиигэжэ шадахагүй һэн хаб гэжэ ойлгогшоб. Тиимэһээ минии институт дүүргээгүйдэ, химиин эрдэм ехэ хохидолдо ороогүйл даа. Тиигээдшье хадамда гаража, үхибүүтэй болооб. Эхэнэр хүнэй юрын лэ хуби заяан. Тиимэ һонирхохоор юумэнш үгы. Бага сага юумэ хараа үзөөл хүн бээб. Болгари, Франци, Куба ошообди. Энэ жэл Япон ошохомнай.

— Тиихэдээ... Энэ хугасаа соо ши хаанаш, нэгэш хүдэлөөгүй болоно гүш?

— Теэд юу жэхэ байгаабиб? Сэхыень хэлэхэдэ, минии хүдэлһэнэй хэрэгшьегүй байгаал даа.

Дулма Гомбоевна нэгэ юумэндэ сасаһандал ханяад гээд, ошожо варени асарба.

— Таһа мартажархёод байгаалби. Һаяхан шанагдаһан. Гүлзээргэнэйн. Жэмэс түүхэеэ ошодогоо һанана гүш? Гүлзээргэнэдэ дуратай һэмнэйш.

— Гоёл саг байтаа даа, — гэжэ Дарима аягатай сайгаа халбагаар худхан, болдолгото болонгёор дуугарба.

— Багадаа бултал мэргэжэлтэн болохоо хүсэдэг, эрмэлзэдэг бэлэйбди. Би зураашан болохо гэдэг, зураһан зурагуудаа хараһандал бологшо һэм. Теэд училищида орожо шадаагүйб! Нам шэнги зураашан болохо дуратайшуул хэдэн зуугаад байһан байшоо. Харин институдай химико-технологическада ямарш зоригжолгүйгөөр ороо һэм. Хаанашье һаань, һурахал хэрэгтэй байгаа бшуу! Һүүлэй һүүлдэ — гэрэй эзэн эхэнэр. Гэхэ зуура, эхэнэр хүнэй уялга тушаа хараа бодол ондоо боложо захалаа бшуу. Энэ талаар һонирхолтой һанамжа хэлэгдэдэг болонхой. Дэлхэй дээрэ юунһээш шухала уялга бии гэжэ хэлсэдэг болонхой. Тэрэ ямар уялгаб гэхэдэ — эхэ хүнэй уялга. Минии һанахада, энэ тон зүб. Эхэнэр хүнэй хэхэ юумэн туйлай ехэ болошонхой. Хүдэлмэрилдэг эхэнэртэ хоёр дабхар ехэ ажал ашагдана. Тэрээн дээрэһээ эхэнэрнүүд мүртэй наһа наһалангүйгөөр хүгшэршэнэ. Ажал хэдэг эхэнэр үхибүүтэй болоходоо, байгааляар хараалагдаһан юумээ хэхэ аргагүй болошоно... Энээн тухай ехэ зүб хөөрэлдөөн гарадаг боложо байна. Дулма Гомбоевна, хүлисэгты, битнай үргөө дэлгээшэбэ хаб. Гарма Абидуевичнай уран һайханай бүлгэм эрхилдэг, зүжэгүүдые табидаг зандаа гээшэ гү?

— Гарма Абудиевич гансаараа хэдэг бэшэ ха юм. Урдынхидаал адли туһалагшадаар олон. Энэ жэлдэ республика соогоо дүрбэдэхи һуурида гараабди.

— Тиигээ гүт? — гээд, Дарима нюдэеэ зэртэгэд гүүлэбэ. Ута һорьмоһониинь, үдхэн хара нидхэнь сагаахан нюурынь шэмэглэн гоёоно. — Юун ехэ эршэ хүсэтэй зон гээшэбта даа, хүнэй атаархахаар!

Дулма Гомбоевнада баяр хүргөөд, Дарима столһоо бодожо, гэрэлэй урда ошожо зогсоод, нишэ тиншээ эрьелдэн, уяханаар нахилзан байжа, бэеэ харана.

Дулма Гомбоевна залуу эхэнэрые һайхашаана. Жэбжэгэр гоё, хөөрхэн соморхон бэетэй эхэнэр, үнэхөөрөөл, һайхан байба. Үдхэн хара үһэтэй жаахан толгойнь, сагаахан ута хүзүүниинь айхабтар урин зохидхоноор харагдана, гарынь уян үнжэгэн, сагаахан, хурганаудынь нарин утанууд, нимэ хурганаудые харахадаа, хүн заатагүй хүгжэмшэн лэ аа гү гэжэ һанаха байха. Дулма Гомбоевна урдынгаа шабинарай ехэнүүд хара нюдые хаража, ехээр һайхашааба. Даримын эдэ нюдэдые ходо ходо һанан дурсадагаа Дулма Гомбоевна һанаадхиба. Нюдэниинь мүнөөхил зандаа, аяар тиихэдэ ном заажа байхадань, жаахан Дарима басаган Дулма Гомбоевнае сабшалаагүй нюдөөр хараад һуугша һэн. Һүрхэй урин зөөлэхэн харасатай басаган гэжэ тэрэниие багшань тиихэдэ һанадаг бэлэйл. Нюдэнэйнь аяар гүнзэгыдэ галхан ялалзахадажа байдаг һэн.

— Хай даа, — гэжэ Дулма Гомбоевна нэгэ тад ондоо болошоһон хоолойгоор Даримада хандаба. — Ши эндэ уйдаха, зобохо бэшэ гүш?

— Би тиигэжэ Озендэ яһала хэлээ хүн аабзаб даа, — гэжэ дорьбогүйгөөр дуугараад, Дарима жабдан дээрэ һууба. — Хэлэ хэлэһээр хашараагаашье хаб. Гэхэтэй хамта, хүндэтэ Дулма Гомбоевна, би танда нэгэ гүйлтатай ерэһэн хүм.

— Гүйлтатай? Ямар гүйлта гээшэб?

— Нэгэдэхеэр, манайда ходо ябажа байгыт гэжэ хэлэхэ гээ һэм. Озен танние тон ехээр хүндэлдэг. Тиихэдэ, хоёрдохёор, хүндэтэ Дулма Гомбоевна, танние ингэжэ гуйха гээ һэм: минии тала барилсажа, намда туһа хүргыт даа...

— Ямар туһа? Юушье ойлгоногүйлби. Сэхээ хэлыш, муу юумэн болоо юм гү?

Багшын хоолой гэнтэ шэшэргэнэжэ, һанаата боложо эхилһыень элирүүлбэ. Дарима багшынгаа хоолойгоор сэдьхэлээ хүдэлһыень ойлгоодхёо һэн. Хүнэй ямаршьеб гуйлтада, үхибүүдэйнгээ зарга барихада, хэндэшье һаань, юунэйшье болоо һаань, хододоо туһалхаар бэлэн байдаг багшань үнэн зүрхэнһөө һанаата болоходоо, эгээл ингэжэ хоолойгоо шэшэргэнүүлээд абадаг бэлэй.

— Дулма Гомбоевна, Озен танние ехээр хүндэлдэг, тиимэһээ танай үгые дуулаха байха. Би тэрэниие эндэһээ ябая гэжэ ядааб. Та хэлэжэ Озендэ ойлгуулжа үгыт даа. Тэрээндэ дээдэ һургуулида кафедрые дааха һуури дурадхана. Тэрэ институт бүхы Сибирь соо суутай, гансаханшье Сибирь бэшэ, бүхы орон доторнай нэрэтэй институт ха юм. Озен доктор болуутай ябаһан хүн гээшэл. Тиигэжэ байтараа ахынгаа, Буда Степановичай тэнэг бэшэг абаһаар хамаг юумээ гэнтэ хаяад, иишэ, энэ яндан тосхон хүрэжэ ерээд, бүхэли жэл соо шахтын ямаршьеб нэгэ селикозно тооһо шудалжа байна бшуу. Би өөр тухайгаа, басаган тухайгаа бодоно бэшэб, гансал Озен тухай, тэрэнэй ерээдүй тухай бодоно бшууб! Дулма Гомбоевна, та бүри Озенэй түрэлэй һабагшатай хүн хаямта. Ойлгуулжа хэлыт даа, энэ хэрэггүй ажалаа орхиг, хаяг лэ. Шулуу нүүрһэнэй энэ тооһон һаянай бии болоо бэшэл. Үни заяанай хүнүүдэй амилжал байһан тооһон ха юм. Тэрээгээр яахань гээшэб, Озенэй хамаатай юумэ юуб!..

Дарима гэнтэ залд гээд, Дулма Гомбоевна тээшэ сошордонгёор хараад байшаба. Багшань нэгэ юумэндэ сохюулһан юумэ шэнги хүхэ сагаан шарайтай болошоод һууба.

— Дулма Гомбоевна, яабат иихэдээ? — гэжэ Дарима һуга харайжа бодоод, шангаар шашхажархиба.

Багшань харюусабагүй. Дулма Гомбоевнагай бэлтытэрээ хараһан нюдэн, тогтошоһон харасань ехээр гайхаһан гү, али айһан түхэлынь Даримые сошордуулжа, тэрэ нэн түрүүн бүгтыхэдөөд, удаань аалиханаар гэдэргээ сухарижа эхилбэ. Дарима яаха хээхэеэшье мэдэжэ ядажа, нэгэ хэһэг байгаад, ехэ үһэтэй жаахан толгойгоо һэгсэрэн, һэгээ оробо янзатай. Дарима бага солоохой ороходоо, гэрэлдэ нюураа хаража, бэеэ сэхэлээд, Дулма Гомбоевнае онинд гэһэн нюдөөр дээрэлхүүгээр хараад, урин зулгыгаар энеэбхилбэ.

— Та манайда ябажа, орожо байгты, гуйнабди, — гэжэ Дарима хэлээд, жэбжэгэр залуу бэеэ могой шэнги уяханаар нахилзуулан, гайхашаа бараһан багшаяа таалаха гэжэ тонгойбо.

Дулма Гомбоевна арайхан гэжэ хуушан түхэлдөө ороод, Даримые үдэшэжэ, хэрэлсээ дээрэ гаража, удаан хойноһоонь хараад байба. Тэрэнь арюун һайхан бэеэ омог дорюунаар, бүри зээхэйлһэн мэтээр абажа ябаа һэн. Даримын голдогор һайхан сэхэ хүлнүүд тон хүнгэхэнөөр хүдэлжэ, ухаа алдахаар үндэр һүеытэй шэнэхэн туфлинь газарта хүрэһэн хүрөөгүй хоёрой хоорондо жэрэлзэнэ.

Г. ЧИМИТОВ буряадшалба.

(Түгэсхэл. Эхиниинь августын 1-нэй номерто).

США. Салин хүлһэ дээшэлүүлхэ, шахтануудта хүдэлмэришэдэй элүүрые хамгаалгын хүдэлмэри һайжаруулха эрилтэ табиһан 120 мянган горнягуудай забастовко үргэлжэлһөөр. Энэ ойрын жэлнүүдтэхи эгээл ехэ тэмсэл болоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Баруун Виргиниин шахтануудай нэгэндэ хүдэлмэришэд забастовкодо гараад байна.

ТАСС-ай фотохронико.

САЯАНҺАА ВИТИМ ХҮРЭТЭР

СПОРТ СПОРТ СПОРТ

БУЛТАНАЙ ХАБААДАХА ХЭРЭГ

ГТО-гой олон зүйлэй комплексоор «Комсомольская правда», «Буряадай залуушуул» газетэнүүдэй шанда хүртэхын түлөө мүрысөөн 1974 ондо эхилһэн юм. Энэ мүрысөөн комсомолдо В. И. Ленинэй нэрэ зүүлгэһээр 50 жэл гүйсэһэнэй, мүн Буряадай комсомолой 50 жэлэй ойдо зориюулагдажа, гурбан шатаар үнгэргэгдэнэ.

ГТО-гой олон зүйлэй комплексоор боложо байһан мүрысөөн СССР-эй арадуудай зунай VI, үбэлэй III спартакиадануудай таһаршагүй хубинь болоно. Тиимэһээ комсомолой эхин организацинуудта, пионерэй дружинануудта, физическэ культурын коллективүүдтэ физкультурно-элүүржүүлгын болон спортивна хүдэлмэри һайжаруулгада һайн нүлөө үзүүлнэ. Олон үхибүүд, эдиршүүл, ажалшад физкультурна комплексын норматив тушаалгада хабаадалсаа.

Улаан-Үдын түмэр замай техникумдэ, БМДК-да, Тимлюйн цементын заводто, Улаан-Үдын авиазаводто, кооперативна техникумдэ, Сэлэнгын медицинскэ училищада түрүүшын шатын мүрысөөн эмхитэй һайнаар үнгэрөө.

Гэхэтэй хамта, спорт хүгжөөлгэдэ һайн нүлөө үзүүлхэ энэ шухала хэмжээ ябуулгада дутуу дунданууд дайралдана. Жэшээлхэдэ, Хэжэнгын, Хоринн, Зэдын, Улаан-Үдын, Загарайн, Прибайкалиин, Мухар-Шэбэрэй, Хяагтын, Бэшүүрэй аймагуудай физкультурын олохон коллективүүдтэ мүрысөөнүүд үнгэргэгдөөгүй байха юм.

Тиихэдэ Хяагтын, Сэлэнгын, Баргажанай, Захааминай аймагуудай комсомолой райкомууд, физическэ культурын болон спортын комитедүүд коллектив бүхэниие, комплексын значкистнуудые мүрысөөнэй хоёрдохи шатада хабаадуулжа шадаагүй.

«Комсомольская правда», «Буряадай залуушуул» газетэнүүдэй шанда хүртэхын түлөө республиканска мүрысөөн — гурбадахи шата августын 9—10-да авиационно заводой стадион дээрэ үнгэргэгдэхэ. Түрүүшын хоёр шатада эрхимлэжэ гараһан коллективүүд энэ түгэсхэлэй мүрысөөндэ хабаадалсаха юм.

Түрүү һуури эзэлэгшэдэй дундаһаа шэлэгдэн абтажа, республикын суглуулагдамал команда бүридхүүлэгдэхэ. Энэ команда сентябрь һарада Хабаровск хотодо үнгэргэгдэхэ зонын мүрысөөндэ хабаадалсажа, республикынгаа нэрэ хүндэ хамгаалха байна.

Манай корр.

ХОЛОДИЛЬНИК—ШАН

Хэжэнгын совхоз энэ жэлдэ 34,5 мянган хони хайшалаа. «Сагаан алтаяа» түргэнөөр саг болзортонь «хуряажа» абахын тулада эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулагдаа. Эндэ томодхогдоһон гурбан пункт хүдэлөө. Тиихэдэ энэ шухала хүдэлмэридэ наһатайшуулшье, эдиршүүлшье олоороо хабаадуулагдаа.

Ленинэй зам гэжэ газарта тодхогдоһон хайшалалгын пунктда 20 мянган хониной «нэхы дэгэл» һалгаагдаа. Хэжэнгын дунда һургуулиин арбадахи классай һурагшад Цырендоржо Рабданов 900, Юрий Цыденов 768 хониной нооһо хайшалжа, тус тустаа 200 түхэригөөр шагнагдаа.

Ушхайтын пунктда 16 мянган хониной нооһон хуряагдаа. Эндэ эрхимээр хүдэлһэн табан хайшашадай хүн бүхэн тус тустаа 200 түхэригэй шанда хүртөө.

976 хониной нооһо хайшалһан Роза Дугарова совхозой чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэжэ, 265 түхэригэй «Юрюзань» гэжэ холодильнигаар шагнагдаба.

Д. САМБУЕВ.

Сокто Намжилов шалгарба

ЗУНАЙ амаралтынгаа үедэ һурагшад согтой хүхюунээр, удха түгэлдэрөөр амархаһаа гадна, үзэсхэлэн һайхан түрэл нютаг соогуураа аяншална, колхоз, совхозуудтаа туһална.

Тиихэдэ спорттой ханилһан эдиршүүл али бүхы мүрысөөнүүдтэ хабаадажа, хүсэ шадалаа үзэлсэнэ, шамбай солбоноо, хёрхо мэргэнээ туршалсана.

Шатарша эдир хүбүүд, басагаднай һаяхан Воронеж хотоһоо бусажа ерэбэ. Һурагшадай дунда Россин Федерациин түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ эдэнэр хабаадахадаа, мэргэжэл шадабаряа хүсэд гаргажа бираагүй гээд һанагдана. Ушарынь юуб гэхэдэ, эдэнэр 12 команда сооһоо 10-дахи һууринда гараһан байха юм.

ТОБШОХОНООР...

Гэбэшье Улаан-Үдын 14-дэхи дунда һургуулиин наймадахи класс дүүргэһэн Сокто Намжилов хоёрдохи хюлгэ дээрэ наадахадаа, 11-һээ 8 очко абажа, хоёрдохи һуури эзэлээ. Энэнь эдир шатаршанаймнай ехэ амжалта гээшэ. Тиихэдэ республикын нииспэл хотын гурбадахи һургуулиин 9-дэхи класс дүүргэһэн нэгэдэхи разрядтай Миша Леонов түрүүшын хюлгэ дээрэ наадахадаа, 5,5 очко абаһан байна.

Нэгэдэхи дүхэриг дүүрэбэ

ФУТБОЛООР «А» классай хоёрдохи бүлэгэй табадахи зонын командануудай дунда түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөнэй нэгэдэхи дүхэриг дүүрэбэ. Казахстанай, Сибириин ба Алас-Дурна зүгэй 18 команда нааданда хабаадана.

Нэгэдэхи дүхэригэй нааданай һүүлээр Благовещенскын «Амур» 23 очко абаад, түрүү һуури эзэлжэ ябана. Владивостогой «Луч» — хоёрдохи (21 очкотой), Хабаровскын СКА гурбадахи (20 очкотой) һуури эзэлнэ.

Манай «Сэлэнгын» футболистнууд һүүлшынгээ гурбан наадые Алас-Дурнын хото городуудай талмай дээрэ үнгэргэхэдөө, абажа болохоор зургааһаа хоёр очко абаа гэхэ гү, али Благовещенскын, Владивостогой командануудта 0:1 тоотойгоор шүүгдэһэн, харин Хабаровскын спортсменүүдые 1:0 тоотойгоор илаһан байгаа. Эндэ манай үнинэй футболист Юрий Самсонов шалгарһан байха юм.

Хоёрдохи дүхэригэй түрүүшын нааданда «Сэлэнгэмнай» үсэгэлдэр талмай дээрэ Никольскын «Горняг»-тай уулзаба.

Ехэ нааданда хабаадахань

САМБО барилдаагаар «Спартак» бүлгэмэй Россин түбэй Соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Новороссийск хотодо эхилхэнь.

Спортын мастерта кандидадууд Владимир Хамаганов, Виктор Тарасов болон дүршэл шадабаритай залуу спортсменүүд энэ ехэ нааданда хабаадажа, республикынгаа нэрэ хүндые хамгаалхаяа оробо.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ГДР-эй ЖУРНАЛИСТНУУД МАНАЙДА

Германиин Демократическа Республикадахи герман-совет хани барисаанай бүлгэмэй «Фрайе Вельт» гэжэ журналай журналистка Гизела Реллер, фоторепортер Хайнц Крюгер гэгшэд манай республика тухай бэшэхэ, харуулха зорилготой июлиин 23-да манда ерэһэн байна.

Тэдэнэр Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой ажабайдалтай танилсаа, түрүү хүнүүдтэй уулзаа. Кабанскын аймаг ошожо, Сэлэнгын ЦКК-гай ажаүйлэдбэреэр һонирхоо, Байгалай эрьедэхи ажалшадай, пионернүүдэй амаралтын газарнуудаар ябаа. Улаан-Үдын хэдэн предприятинуудай коллективүүдтэй танилсаа. Ороноймнай Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалда, Зүүн Сибириин соёл культурын институдта орожо, ажал хэрэгүүдээрнь һонирхоо.

Уржадэр Гизела Реллер, Хайнц Крюгер немец хэлэн дээрэ «Правдын» гаргадаг «Нойес Лебен» гэжэ газетын хүдэлмэрилэгшэ, оршуулагша И. А. Варкентин республикымнай хэблэл — «Правда Бурятии», «Буряад үнэн», «Молодежь Бурятии» газетэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдтэй уулзажа, хани ёһоной хөөрэлдөө хэжэ, ажал хэрэг тухайгаа хэлэжэ үгөө.

Немец журналистнууд аяншалгынгаа һүүлшын үдэр — августын 2-то Дээдэ-Онгостойдохи этнографическа музей, Буряадай АССР-эй 25-дахи ойн нэрэмжэтэ стадиондо спортын наадануудые хараба. Тиигээд манай хүндэтэ хани нүхэд нютагаа бусаа.

Ц. ДУГАРОВ,
Буряадай АССР-эй Журналистнуудай холбооной правлениин харюусалгата секретарь.

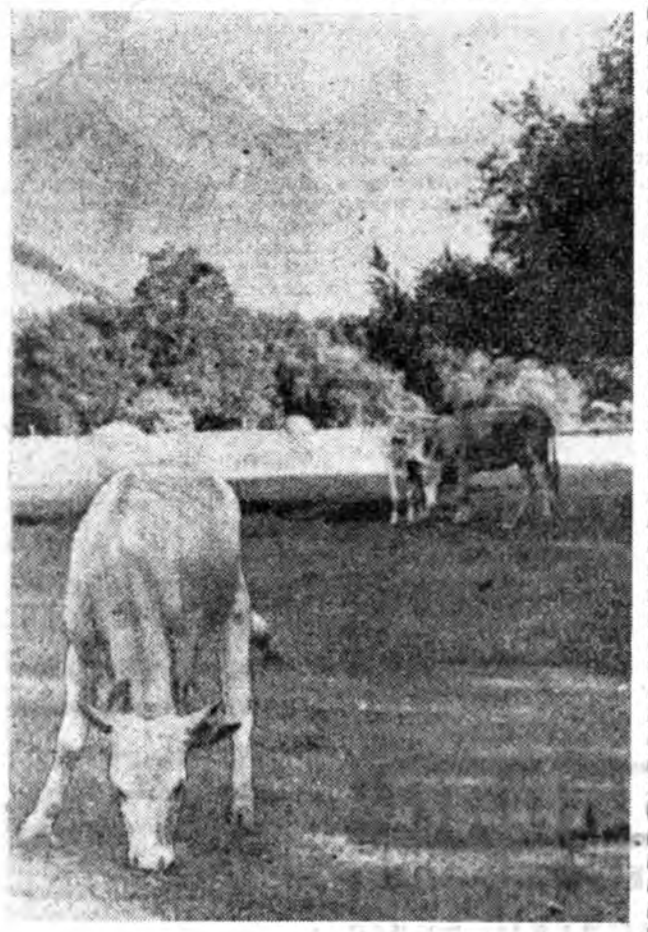

Талые дүүрэн
таран бэлшэдэг
тарган мал
Буряад оронойм
буурал талын
баялиг болодог.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

„БУРЯАД ОРОН-75“ ФОТОКОНКУРС

ААЯМА ХАЛУУНАЙ БУУРАХА САГ

Август Байгал шадарай зунай һүүлшын һара болоно, Үдэр богони боложо, һэрюун сагай ами ороһоной тэмдэг үзэгдэжэ эхилдэг. Гэбэшье сэлмэг, дулаан үдэрнүүд үшөөл олон байдаг. Гэнтэ хараалган үдэрнүүдэй болоходо хүйтэн бороо һуужа ородог. Үглөөгүүр манан унаад, гол нуга газараар сайбайн харагдадаг, Зеримандаа һарын һүүл багта хойто зүгһөө хүйтэн һалхин үлеэжэ, бороо ехээр ородог, үндэр шобхо хадануудта түрүүшын саһан унадаг.

Августын тэн багаар хабарай ороһото ургамалнуудай залаа эдеэшэжэ, таряа хуряалга эхилдэг. Энэ үедэ үгэрсэ, томат гүйсэд эдеэшэн боложо, тэрэниие бултыень суглуулжа абаха саг хүрэжэ ерэдэг, хартаабха монсойжо эхилдэг.

Июльдэ орходоо август һарада агаарай температура дунда зэргээр 2—4 градусаар доошолдог юм. **Байгша оной август ямар байхаар хүлеэгдэнэб?**

УРДА ЗҮГЭЙ АЙМАГУУДТА. Агаарай дунда зэргын температура 15—16 градус байха (нормо соогоо). Һарын туршада 60—70 миллиметр шииг нойтон орохо (нормоһоо бага). Түрүүшын хоёр декадада үүлэ багатай, сэлмэг үдэрнүүд тогтохо, зарим нютагуудта манан унаха, түрүүшын табан хоногто, хоёрдохи декадын тэн багаар нэгэ сэлмэжэ, нэгэ бүрхэжэ байхаар хүлеэгдэнэ. Саг зуурын хура орохо, зарим нютагуудта бороо һуужа орохо, аадарлаха.

Агаарай температура һүниндөө 8—13, хоёрдохи арбан хоногой һүүл багта хүйтэржэ, 4—6 градуста хүрэхэ, Үдэртөө 25—30, түрүүшын арбан хоногой эхиндэ, хоёрдохи арбан хоногой тэн багта 15—20 градус хүрэтэрөө доошолхо. Гурбадахи декадын сагай уларил тухай хэлэхэ болбол, иимэ байхаар багсаагдана. Түрүүшын хахадта бага сага үүлэтэй байха, зарим нютагуудта саг зуурын бороо орохо, бэшэ сагуудта хуурай уларил тогтохо, манан унаха. Агаарай температура һүниндөө 8—13, һүүлшын табан хоногто 2—7 градус дулаан болохо, хонхосог набтар газарта хюруу унажа магад. Үдэртөө 16—21, декадын һүүл багта 21—26 градус дулаан болохо.

Баруун болон баруун-хойто зүгһөө секундын 3—5 метр хүсэтэйгөөр һалхилха, аадарлаха үедэ һалхин шангадажа, секундын 10—12 метртэ хүрэхэ.

БАРУУН-УРДА ЗҮГЭЙ АЙМАГУУДТА. Агаарай дунда зэргын темпе[ратура] 11—12 градус байха (... соогоо). Һара соо дунд[а] гээр 60—100 милл[иметр] шииг нойтон орохо (... соогоо, зарим нюта[гуудта] нормоһоо бага). Түр[үүшын] хоёр декадын үедэ ... байха, хура бороо ор[охо]. Зарим нютагуудта ... унаха. Түрүүшын арба[н хоно]гой эхиндэ, хоёрдохи ...дын тэн багта үү... эхилхэ, саг зуурын ... орохо, зарим нюта[гуудта] аадарлажа магад.

Агаарай температур[а] һүниндөө 6—11, хоёрдо[хи ар]бан хоногой эсэстэ 2—... дус хүрэтэр доошолхо, ...тар газарта хюруу уна[ха]... рүүшын декадын эхэ... 10, һүүл тээшээ хүй... 0—5, хоёрдохи арбан хо[ногто] һүүл багта 0 градусһ[аа] ... градус хүрэтэр хүй... Үдэртөө 21—26 түрү... декадын эхиндэ, һарын ... багта 12—17 градус б...

Һүүлшын арбан хо[ногой] туршада бүрхэжэ, хур[а бо]роо орохо. Һарын ... сэлмэжэ, хура бороо ... орохогүй, манан унаха. [Агаа]рай температура һүн[индөө] 6—11, һарын эсэстэ хү[йтэр]жэ захалха, 1—3 г[радус] дулаан, үндэр хадатай ... та 0 градусһаа 2 градус ... тэр хүйтэн болохо, ... унаха. Үдэртөө 14—19, ...дын һүүл багта 20—25 [гра]дус дулаан болохо.

Зүүн-хойто, баруун... зүгһөө секундын 2—5 ... хүсэтэйгөөр һалхилха.

ХОЙТО ЗҮГЭЙ А[ЙМА]ГУУДТА. Агаарай ... зэргын температура 11... градус байхаар хүлеэ[гдэнэ] (нормо соогоо). Һарын ...шада 60—80 милл[иметр] шииг нойтон орохо. О... үдэрнүүдтэ сэлмэг ... хура бороо балай оро[хо], зарим нютагуудта ... унаха. Түрүүшын арба[н хо]ногой эхиндэ, һарын тэн... та бага сага бүрхэжэ, ... зуурын бороо орохо, а[адар]лажа магад. Һарын эх... гурбадахи декадын тэн ба[гта] бороо һуужа орохоор ... саагдана.

Агаарай температура һүниндөө 5—10 градус ду... байтараа хоёрдохи дека[дын] эхиндэ, һүүл багта, һа... эсэстэ 1 градусһаа 4 гр[адус] хүрэтэр хүйтэрхэ. Гурба[дахи] арбан хоногто дулаа[н] 25—30 градуста хүрэхэ[гүй]на.

Баруун болон баруун-... зүгһөө секундын 3—5 м[етр] хүсэтэйгөөр һалхилха, аа[дар]лаха үедэ һалхин шангад[ажа,] секундын 10—12 метртэ хү[рэхэ] байна.

Л. ГОНЧАРОВА,
инженер-агрометеоролог.

БОЛОҺОН УШАР

АЮУЛ ЗАЙСУУЛАГДАБ[А]

Галуута-Нуур тосхон дээгүүр бөөн хара үүлэн бөөгнэржэ, гэнтэ аадар бороо шааян адхаржа, тэнгэриин дуун нэержэ эхилбэ. Сэлэнгын леспромхозой бензин болон машина, тракторай б... шье түлишэ хадагалдаг ... томо цистернэнүүдтэй б... заправка шадар сахил... ялагас гээд, тэнгэри ня... гэжэ, залин буушаба. Ц[ис]тернэнүүдэй нэгэнэй хоол... залингай халта дайра... дүлэн гараад, гал носошо...

Гал түймэрэй аюул м... һүжэрхээ байба. Заправ... Ш. Д. Мункуев гэнтэ тох[ё]доһон аюулһаа мэгд... тээлмэрдээгүй, зута... тэрьелээгүй, тэрэниие ... суулхын тула дүлэнэй г... һан газарта зүрхэтэй... гүйн ошожо, үсэд нэтэр... гээр тэмсэжэ оробо. Тэр... хүсэл оролдолгын а... ехэхэн аюул зайсуулагда[ба].

Ц. БАЛДАНО[В].
Сэлэнгын аймаг.

ТЕЛЕВИДЕНИ

Августын 3-һаа 10 болотор

ВОСКРЕСЕНИ, 3

БҮХЭСОЮЗНА ТҮМЭР ЗАМШАДАЙ ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.05 — «Совет ороной үхибүүд», «Манай эдир наһанай байдал» — телевизионно документальна фильм. 10.55 — «Шэнэ онтохон» — мультфильм. 11.10 — 11.20 — Забһарлалга. 11.20 — Гүрэнэй Ленинэй орденто центральна үхибүүдэй «Чинчрака» театрай з ү ж э г, (түрүүшынхеэ харуулагдаха). 12.50 — Һүүлэй һонин. 13.00 — «Советскэ Союзда алба хэнэб!». 14.00 — Баскетболоор уласхоорондын турнир. СССР—США (үнгэтэ). 14.30 — «Мүнөөдэр Бүхэсоюзна түмэр замшадай үдэр». СССР-эй түмэр замай харилсаанай министр Б. П. Бещев үгэ хэлэхэ (үнгэтэ). 14.45 — Түмэр замай хүдэлмэрилэгшэдтэ зориюулагдаһан хүгжэмтэ программа. 15.30 — «Киногоор аяншалагшадай клуб» (үнгэтэ). 16.30 — Уласхоорондын һонин. 17.00 — Түмэр замшадай үдэртэ зориюулагдаһан концерт (үнгэтэ). 18.30 — «Время». 19.00 — 19.10 — Забһарлалга. 19.10 — «Экран» дээрэ Центральна телевидениин Ч. Чаплинай хабаадалгатай фильмүүд». 19.50 — «Манай эдир наһанай байдал» — телевизионно документальна фильм. 20.40 — «Хүгжэмтэ киоск». 21.15 — «Хүдөөгэй час» (үнгэтэ). 22.15 — «Вольница» — кинофильм, (үнгэтэ). 24.00 — «Время». 00.30 — Футболоор СССР-эй чемпионат. «Арарат» (Ереван) — «Динамо» (Москва) 2-дохи тайм. Ереванһаа дамжуулга.

ПОНЕДЕЛЬНИК, 4

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.05 — «Эжын һургуули». 10.35 — К. Тренев. «Любовь Яровая». 11.05 — Забһарлалга. 11.45 — «Объектив». 12.15 — «Эдиршүүлэй уран бэлиг» (үнгэтэ). 12.50 — Шэнэ һонин. 13.00 — «Валерий Чкалов» — уран һайханай фильм. 14.25 — Байдарка ба каноэгээр һэлюурдэлгээр дэлхэйн чемпионат (үнгэтэ). 14.40 — Концерт. 15.00 — «Давид Копперфильд» — уран һайханай олон серитэй телевизионно фильм түрүүшынхеэ харуулагдаха (1-дэхи сери, үнгэтэ). 15.55 — «Похождения Чичикова» — ехэшүүлдэ зориюулагдаһан мультфильм (үнгэтэ). 16.15 — «КПСС-эй XXV съездые угтуулан». «Табан жэлые — уридшалан!» Казахстанай КП-гэй Кокчетавай обкомой нэгэдэхи секретарь Е. Н. Ауельбеков дамжуулгада хабаадалсаха. 17.00 — «Кинопанорама» (үнгэтэ). 18.30 — «Время». 19.00 — Забһарлалга.

Улаан-Үдэ. 19.10 — «КПСС-эй XXV съездые угтуулан». 19.30 — Шэнэ һонин.

«Орбита». 19.40 — «Давид Копперфильд» (1-дэхи сери). 20.55 — «Һолонго» гэжэ телевизионно программануудай уласхоорондын фестиваль. «Бельги» (үнгэтэ). 21.00 — «Похождения Чичикова» — мультфильм. 21.20 — «КПСС-эй XXV съездые угтуулан». «Табан жэлые — уридшалан!». 22.05 — «Кола Брюньон» — телевизионно хүгжэмтэ фильм түрүүшынхеэ харуулагдаха (үнгэтэ). 23.05 — «Эжын һургуули». 23.35 — «Һолонго» гэжэ уласхоорондын фестиваль (үнгэтэ). 24.00 — «Время».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 19.10 — «Эжын һургуули».

Улаан-Үдэ. 19.40 — «Уласхоорондын шэнжэлэл». 20.00 — «Танай бэшэгүүдээр».

ВТОРНИК, 5

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.05 — Концерт (үнгэтэ). 10.25 — Ги де Мопассан. «Рассказууд». 10.55 — Забһарлалга. 11.05 — Документальна фильмүүд харуулагдаха (үнгэтэ). 12.05 — Үхибүүдэй дуунай бүхэсоюзна түрүүшын һайндэртэ хабаадагшадай концерт (үнгэтэ). 12.35 — «Таабаринууд ба тайлбаринууд» (үнгэтэ). 12.50 — Шэнэ һонин. 13.00 — «Ногоон үлгүүрнүүд» — уран һайханай фильм. 14.35 — Спортын һонин (үнгэтэ). 15.00 — «Давид Копперфильд» (2-дохи сери). 15.55 — Документальна фильм. 16.10 — Ирина Богачева дуулана (үнгэтэ). 16.40 — «Хүн ба хуули». 17.10 — «Артистын үдэр» — телевизионно фильм-концерт түрүүшынхеэ харуулагдаха (үнгэтэ). 18.30 — «Время». 19.00 — Забһарлалга.

Улаан-Үдэ. 19.10 — «Уласхоорондын шэнжэлэл» (буряадаар). 19.30 — Шэнэ һонин. 19.35 — «Давид Копперфильд» (2-дохи сери). 20.30 — Документальна фильм. 20.45 — «Хани барисаан» гэжэ ансамбль дуулана. 21.50 — «Артистын үдэр» — фильм-концерт (үнгэтэ). 23.00 — «Шатарай һургуули». 23.30 — Спортын һонин (үнгэтэ). 24.00 — «Время».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита» 19.10 — Спортын һонин (үнгэтэ).

Улаан-Үдэ. 19.40 — Телевизионно һонин. 19.55 — Декабристнуудай восстаниин болоһоор 150 жэлэй ойдо. «Буряадай үргэн талануудаар...».

СРЕДА, 6

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.05 — «Телевизионно фильмүүдэй бүхэсоюзна харалгын шанда хүртэһэн фильмүүд» (үнгэтэ). 10.35 — «Һолонго» гэжэ уласхоорондын фестиваль. Бельги. 11.00 — Забһарлалга. 11.10 — Н. Лесков. «Левша» (үнгэтэ). 12.05 — «Хүхюун стартнууд» (үнгэтэ). 12.50 — Шэнэ һонин. 13.00 — «Девочка на шаре» — уран һайханай фильм (үнгэтэ). 14.00 — Концерт. 14.30 — «Уран шүлэг». 15.00 — «Давид Копперфильд» (3-дахи сери). 15.55 — «Шулуугаар зохёогдоһон ба хүгжэмөөр найруулагдаһан зуун жэлнүүд» — телевизионно фильм (үнгэтэ). 16.45 — Совет дуунуудай концерт (үнгэтэ). 17.15 — «Хүн. Газар дэлхэй. Замбуулин» (үнгэтэ). 17.45 — «Ритмы Грузии» — фильм-концерт. 18.30 — «Время». 19.00 — Забһарлалга.

Улаан-Үдэ. 19.10 — «Ажалай эстафетэ». 19.30 — Шэнэ һонин.

«Орбита». 19.40 — «Давид Копперфильд» (3-дахи сери). 20.35 — «Шулуугаар зохёогдоһон ба хүгжэмөөр найруулагдаһан зуун жэлнүүд». 21.25 — Совет дуунуудай концерт. 21.55 — «Хүн. Газар дэлхэй. Замбуулин». 22.25 — «Уран зохёолшо Михаил Алексеевэй зохёолнуудай хуудаһануудаар». 23.10 — «Ритмы Грузии». 24.00 — «Время».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 19.10 — «Уран шүлэг».

Улаан-Үдэ. 19.40 — Телевизионно һонин. 19.55 — «Капиталис оронуудтахи кризис үргэдэнэ» буряадаар). 20.15 — «Техникын һонин».

ЧЕТВЕРГ, 7

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.05 — «Залуушуул» гэһэн дамжуулга. 10.40 — Забһарлалга. 10.50 — «Степняки» — документальна фильм (үнгэтэ). 11.10 — «Ород уран шүлэгүүдээр найруулһан композиторнуудай зохёолнууд». 12.10 — Футболоор СССР-эй чемпионат. «Торпедо» — «Динамо» (Тбилиси). 2-дохи тайм. (үнгэтэ). 12.50 — Шэнэ һонин. 13.00 — «Республика Шкид» — уран һайханай фильм. 14.40 — «Спортлото» наадалга (үнгэтэ). 15.00 — «Давид Копперфильд» (4-дэхи сери). 15.55 — Мультфильм. 16.15 — Телевизор харагшадай асуудалнуудта СССР-эй АН-ай гэшүүн - корреспондент В. Г. Афанасьев харюусана. 16.45 — Футбол. «Торпедо» — «Динамо» (Тб.) 17.25 — Концерт. 18.30 — «Время». 19.00 — Забһарлалга.

Улаан-Үдэ. 19.10 — «Түүдэг» — телевизионно журнал (буряадаар). 19.30 — Шэнэ һонин.

«Орбита». 19.40 — «Давид Копперфильд» (4-дэхи сери). 20.35 — Мультфильм. 20.55 — СССР-эй АН-ай гэшүүн-корреспондент В. Г. Афанасьев асуудалнуудта харюусана. 21.25 — Футбол. «Торпедо» — «Динамо» (Тб.). 22.05 — «Спортлото» наадалга. 22.20 — «Залуушуул» гэһэн дамжуулга. 22.55 — Концерт. 24.00 — «Время».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 19.10 — Ирина Богачева дуулана.

Улаан-Үдэ. 19.40 — Телевизионно һонин. 19.55 — «Экран» — телевизионно суглуулбари.

ПЯТНИЦА, 8.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.05 — «Москва ба москвагайхид». 10.35 — Забһарлалга. 10.45 — Документальна фильмүүд харуулагдаха (үнгэтэ). 11.45 — Борис Житков. «Эгээл шухала хэрэгүүд тухай». 12.25 — П. И. Чайковскиин романснууд (үнгэтэ). 12.50 — Шэнэ һонин. 13.00 — «Черная гора» — уран һайханай фильм. 14.25 — «Буратинын» выставкэ (үнгэтэ). 15.00 — «Давид Копперфильд» (5-дахи, 6-дахи сери). 16.45 — «Теннис на кортах» (үнгэтэ). 17.00 — Останкинадахи концертын студи урина. 18.30 — «Время». 19.00 — Забһарлалга.

Улаан-Үдэ. 19.10 — «Элүүр энхэ байлга» — телевизионно журнал (буряадаар). 19.30 — Шэнэ һонин.

«Орбита». 19.40 — «Давид Копперфильд» (5-дахи, 6-дахи сери). 21.25 — «Социалис оронуудай ажабайдал». 21.55 — П. И. Чайковскиин романснууд. 22.20 — «Теннис на кортах» 22.35 — Останкинадахи концертын студи урина. 24.00 — «Время».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 19.10 — «Москва ба москвагайхид».

Улаан-Үдэ. 19.40 — Телевизионно һонин. 19.50 — «Факел». — залуушуулай программа. «Спортын һонин».

СУББОТО, 9

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.05 — «Храбрый портняжка» — мультфильм. 10.35 — Забһарлалга. 10.45 — «Хани барисаанай дуун» — концерт (үнгэтэ). 11.45 — «Ан амитадай аймаг». 12.50 — Шэнэ һонин. 13.00 — «АБВГД-ейка» (үнгэтэ). 13.30 — «Друзья из табора» — уран һайханай фильм. 14.25 — «Элүүр энхэ байлга» — программын почто (үнгэтэ). 14.55 — «Үглөөнэй почто» — хүгжэмтэ дамжуулга. 15.25 — «Харгы замай аюулгүе сахиха». 15.55 — Арадай инструментнүүдэй оркестрэй концерт (үнгэтэ). 16.40 — «Шанартай эд бараа элбэгээр гаргаха» (үнгэтэ). 17.10 — «Кабачок 13 стульев» — богони зүжэгүүдэй телевизионно театр. 18.30 — «Время». 19.00 — Забһарлалга. 19.10 — «Ан амитадай аймаг». 19.40 — «Уран зураашад тухай хөөрэлдөөн». 20.10 — «Сэнхир галханай хуудаһануудаар». 21.10 — А. Н. Островский. «Правда хорошо, а счастье лучше». ССР Союзай гүрэнэй академическэ Бага театрай табиһан зүжэг. 23.35 — Забһарлалга. 23.45 — Спортын һонин.

ВОСКРЕСЕНИ, 10

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.05 — «Һанал бодолнууд» — фильм-концерт. 10.25 — Спортын һонин. 10.35 — Шэнэ һонин. 13.00 — «Советскэ Союзда алба хэнэб!» 14.00 — «Орлёнок» телестудиин юнкорнуудай уулзалга. 15.00 — «Мүнөөдэр—барилгашадай үдэр» (үнгэтэ). 15.15 — «Таанадта, барилгашадта». Хүгжэмтэ программа. 16.05 — «Киногоор аяншалагшадай клуб». (үнгэтэ). 17.05 — «Кино болгон буулгагдаһан уран зохёолнууд». «Мексиканец» — уран һайханай фильм. 18.30 — «Время». 19.00 — Забһарлалга. 19.25 — «Москвагай концертын залнуудаар». 20.25 — «Хүдөөгэй час». «Эгээл дурасхаалта хэрэг тухай» — телевизионно документальна фильм (үнгэтэ). 22.15 — «Право на прыжок» — уран һайханай фильм (үнгэтэ). 23.50 — Забһарлалга. 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

ПРАВДА БУРЯТИ[И]

Нэгэдэхи хуудаһан[д] «Тоолоходо туһатай бай[...]» — мүрысөөндэ хабаадаг[...] үгэ. «Эстафетын поезд [...]бэ» — статья. Хельсин[ки]до болоһон зүблөөнэй матер[иал]нууд (эхиниинь).

Хоёрдохи хуудаһан[д] «Журам һайжаруулбал...» Р. Макальскаягай ста[тья]. «Үгэдөө хүрөөдүй» — Гармаевай корреспонде[нци].

Гурбадахи хуудаһан[д] Хельсинкидэ болоһон зүбл[өө]нэй материалнууд (түгэсхэ[л]). «Хүдэлмэришэн болохо [...]һаа...» — В. Николаевай с[та]тья.

Дүрбэдэхи хуудаһан[д] А. Субботиной фелье[тон]. Элдэб һонин. Телевиде[ниин] программа.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефо[нууд]

г. Улан-Удэ, ул. Лен[ина] 35, телефоны: приемная — 2-54-93, секретариат — 2-66-76, общественная прие[м]ная — 2-56-62.

☐ Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров Бур АССР Н-03589. Заказ № 004[...]